İŞKUR

DİYARBAKIR İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2018

2018 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI

DİYARBAKIR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

YAZAR

Metin PEKGÖZ

İ.M.D

ÖNSÖZ

Kurumumuzun temel amacı olan işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik doğru istihdam politikaları geliştirebilmek için, işgücü piyasasının çok iyi bilinmesi ve bu çerçevede profesyonel bir yaklaşım sergilenmesi gerekmektedir. İlimiz işgücü piyasasının ihtiyaçlarını, beklentilerini, hedeflerini sağlıklı bir şekilde analiz edilmesi, gelecekteki istihdam ve işgücü politikalarının sağlam temellere oturtulması, önemli ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kurumumuz gerek hem aktif, gerekse pasif istihdam politikaları çerçevesinde işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. Bu doğrultuda İŞKUR, işsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle, faaliyetlerini büyük bir özveri ile sürdürmektedir.

İŞKUR tarafından, özellikle işgücünün talep yönü ve gelecek kısa dönemde işgücü eğilimlerinin ölçülmesi, ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin hangi koşullarda ortadan kalkabileceğinin belirlenmesi ve bu dengesizliğin

giderilmesine yardımcı olacak politika ve önerilerin geliştirilmesi hedeflenmiş ve bu anlamda Kurumsal olarak, aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlayabilecek çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Üretim süreçlerinde yaşanan muazzam değişikliğin bir sonucu olarak küresel ölçekte, "Sanayi 4.0" olarak adlandırılan, yeni bir dönem yaşanmaya başlamıştır. İleri düzey teknoloji bu dönemde önemli bir rol oynamaktadır ve bu dönemde gerçekleşen üretim süreçleri, ülke ekonomilerine önemli katma değerler sağlamaktadır. Sanayi 4.0 ile verimlilik ve istihdamda ayrı bir boyuta geçilmiştir. Kurumumuz aracılığıyla yürütülen çalışmalarla, Sanayi 4.0'ın aradığı yüksek nitelikli işgücü ihtiyacını karşılamak adına yeni projeler geliştirilmeye devam edilmektedir.

Müdürlüğümüzün kendi imkânları ve işgücü piyasası analizi konusunda eğitimli personellerimizin yönetiminde bir ekiple, 2 Nisan-11 Mayıs 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilen bu çalışma neticesinde, Diyarbakır ilinin temel işgücü durumu, işletmelerin istihdam yapısı, mevcut işsizlerin genel profili, işgücüne ihtiyaç duyulan ve temininde güçlük çekilen meslekler gibi Diyarbakır Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğümüzün işgücü uyum faaliyetlerine ışık tutacak, işgücü piyasasının beklentilerine cevap verecek, çalışma hayatı için alınacak tüm kararları etkileyebilecek çok önemli bulgular ortaya çıkmıştır.

Bu vesile ile bu dönem İşgücü Piyasası Araştırması çalışmalarında yer alarak katkıda bulunmuş olan tüm kurum personelime ve tüm işverenlere teşekkür ederim.

İsmail KOÇ
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ i
TABLOLAR LİSTESİ iv
ŞEKİLLER LİSTESİ v
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 3
BİRİNCİ BÖLÜM 4
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 4
İŞKUR GÖSTERGELERİ 4
Açık İşler 4
İşe Yerleştirmeler 5
Kayıtlı İşsiz 7
Aktif İşgücü Programları 9
İşsizlik Ödeneği 13
İKİNCİ BÖLÜM 14
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 14
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 15
İşyeri Verileri 16
Mevcut İstihdam 28
AÇIK İŞLER 30
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 39
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 46
SONUÇ 54

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2017) 5
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2017) 7
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 9
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 10
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 11
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 12
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 12
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 16
Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 26
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlananların Memnuniyet Durumu 27
Tablo 11: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 28
Tablo 12: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 29
Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 30
Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı 31
Tablo 15: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 36
Tablo 16: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı 36
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 37
Tablo 18: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması 38
Tablo 19: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 39
Tablo 20: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 41
Tablo 21: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı 43
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri 45
Tablo 23: Çalışan Sayısı, Açık İş ve TGÇM Durumuna Göre En Fazla Talep Edilen Meslekler 46
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri 47
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi 48
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi 49
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 50

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2017) 4
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2010-2017)..... 6
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı..... 8
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2010-2017) 13
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 17
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı 18
Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu..... 19
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 20
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu..... 21
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 22
Şekil 11: Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Durumu..... 23
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%) 24
Şekil 13: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)..... 24
Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 25
Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri..... 27
Şekil 16: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi..... 32
Şekil 17: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 33
Şekil 18: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 33
Şekil 19: Açık İşlerde Engelli Çalıştırmak İstenmesi 34
Şekil 20: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı..... 35
Şekil 21: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 42
Şekil 22: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı..... 44
Şekil 23: Engelli İstihdamını Arttırmak İçin Önerilerin Dağılımı..... 51
Şekil 24: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı 52
Şekil 25: Personel Seçiminde Kullanılan Değerlendirme Yöntemlerinin Dağılımı 53

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu raporda Diyarbakır İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında veri derlenen işyeri sayısı bin 298'dir. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde tam sayım yapılmıştır. Diyarbakır ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 52 bin 614 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 45 bin 364 çalışan erkeklerden, 7 bin 20 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin yüzde 30,2'si, kadınların ise yüzde 5,4'ü İnşaat sektöründe istihdam edilmektedir.

Diyarbakır ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları ve Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir. Diyarbakır ilinde açık iş oranı yüzde 1,9 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 2,6 olup, Diyarbakır ili açık iş oranı bakımından 0,7'lik bir farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 6,2 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörüdür. Diyarbakır ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları ve Hizmet meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş oranı yüzde 3,7'dir. Diyarbakır ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensuplarıdır.

İl genelinde açık işlerin yüzde 61,4'ünde işverenler herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir. Diyarbakır ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Diyarbakır ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Makineci (Dikiş) mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla Deri Düz Dikiş Makineci (Deri/Kürk Hazır Giyim) ve Güvenlik Görevlisi meslekleri takip etmektedir.

Diyarbakır ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde

20,4’ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Diyarbakır ilinde işverenlerin yüzde 13,7’ü istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde yüzde 2,5 olarak öngörülürken Diyarbakır ilinde ise ülke genelinden farklı olup yüzde 3,3 olarak öngörülmüştür.

GİRİŞ

Bu çalışma Diyarbakır işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevucut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Diyrbakır İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemini tesis etmek , istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2018 yılı için Diyarbakır ilinde 2 Nisan-11 Mayıs 2018 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Diyarbakır ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihityaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihitiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2017)

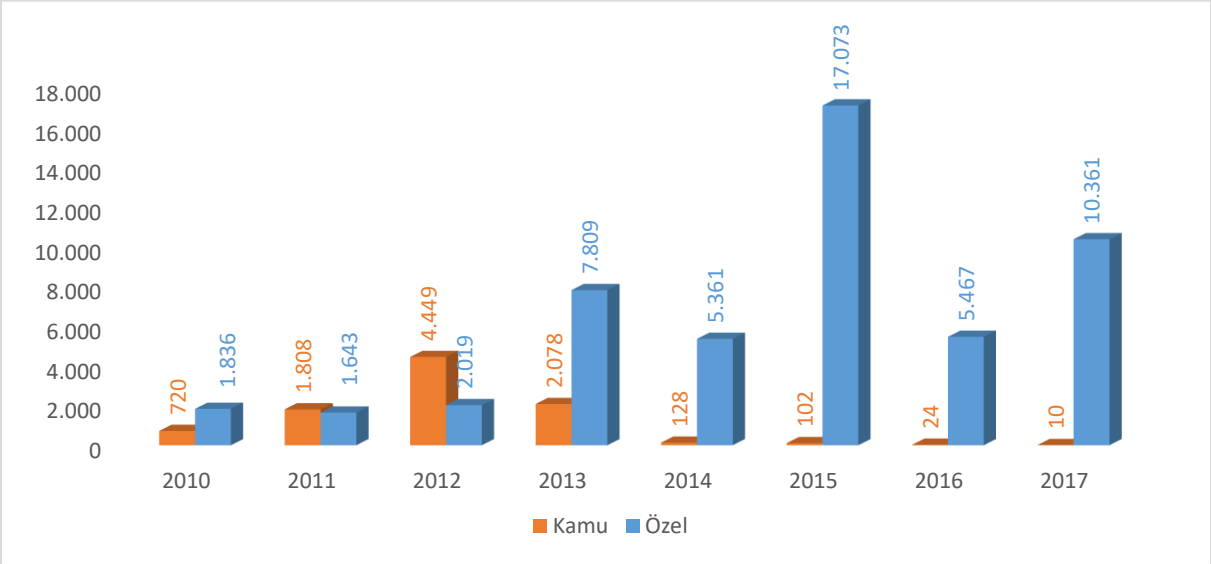

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında 2 bin 556 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2017 yılına gelindiğinde 10 bin 371 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2010 yılından itibaren 2013 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2015 yılında ki açık iş sayısı bir önceki yıla göre yüzde 212,9 oranında artmıştır. 2017 yılı itibariyle alınan açık işler önemli bir artış görmüş ve bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 88,9 oranında artış göstermiştir. Açık işler sektör bazında

incelendiğinde ise İŞKUR'un özellikle 2012 yılından sonra özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde arttırdığı görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2017)

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	2.890
Ön Muhasebeci	1.167
Satış Danışmanı / Uzmanı	527
Güvenlik Görevlisi	333
Müşteri Hizmetleri Satış Ve Hizmet Yetkilisi	331
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	283
Paketleme İşçisi	272
Büro Memuru (Genel)	244
Büro İşçisi	205
Model Makineci (Yuvarlak Örme Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	160

Kaynak: İŞKUR

Diyarbakır ilinde 2017 yılında 10 bin 371 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 2 bin 890 açık iş ile Beden İşçisi(Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 27,9'unu oluşturmaktadır. Bu mesleği Ön muhasebeci ve Satış Danışmanı/Uzmanı meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2017 yılında yıllık bazda 2 milyon 691 bin açık işi işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2'den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2010-2017)

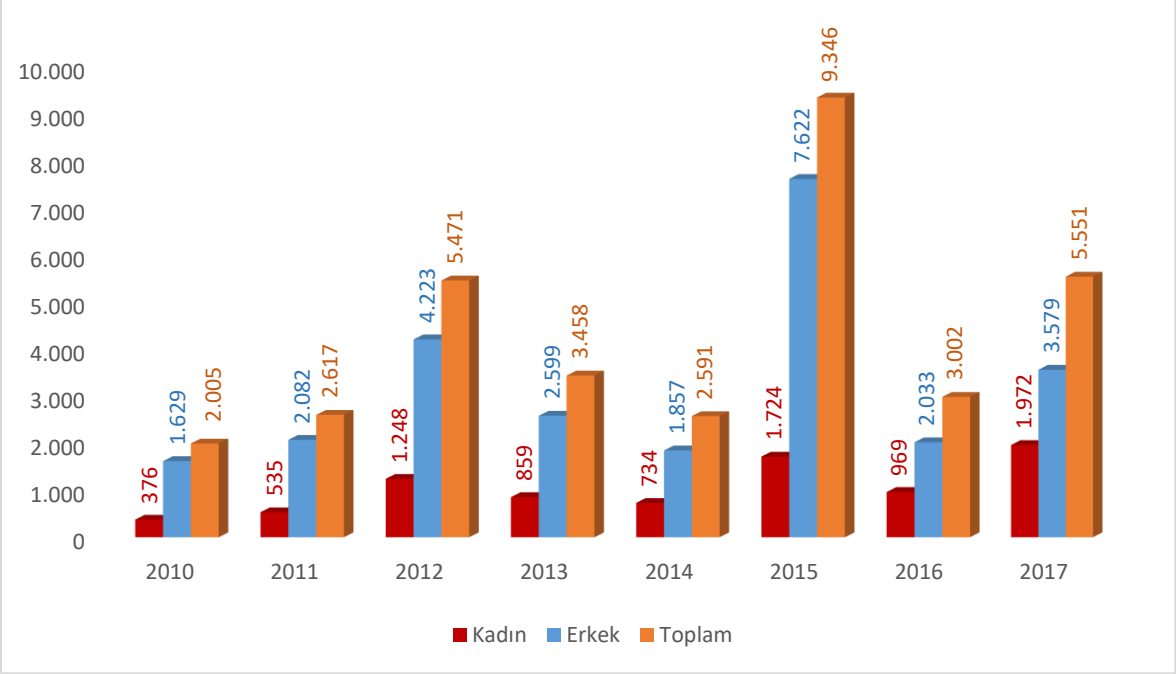

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 2 bin 5 olan Diyarbakır ilinde işe yerleştirilenlerin bin 629'u erkeklerden, geri kalan 376 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemektedir.2015 yılında bu veriler en yüksek seviyeye ulaşarak toplamda 9 bin 346 olurken 2017 yılında ise 5 bin 551 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir.2017 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 36'sı kadınlardan oluşmuştur. 2017 yılında, bir önceki yıla göre kadın işe yerleştirmede yaklaşık 2 katına, toplam işe yerleştirmede ise yaklaşık 1,85 katına ulaşılmıştır.

İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonksiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2017)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	1.446	508	1.954
Satış Danışmanı / Uzmanı	269	171	440
Güvenlik Görevlisi	207	12	219
Büro Memuru (Genel)	115	99	214
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	51	152	203
Sekreter	48	90	138
Müşteri Hizmetleri Satış Ve Hizmet Yetkilisi	44	74	118
Büro İşçisi	67	51	118
Makineci (Dikiş)	32	83	115
Reyon Görevlisi	92	13	105

Kaynak: İŞKUR

Diyarbakır ilinde bin 954 tane işe yerleştirmeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ile ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının yüzde 35,2'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Satış Danışmanı/Uzmanı ve Güvenlik Görevlisi meslekleri takip etmektedir. Kadınlar en çok Beden İşçisi (Genel) ve Satış danışmanı/uzmanı mesleklerinde işe yerleştirilirken, erkekler en çok Beden İşçisi (Genel) ve Satış Danışmanı/Uzmanı mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; Hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir. Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Bir yıl kesintisiz olarak İŞKUR sistemi ya da ofisleri kullanmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca İş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR'un hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabileceklerdir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı

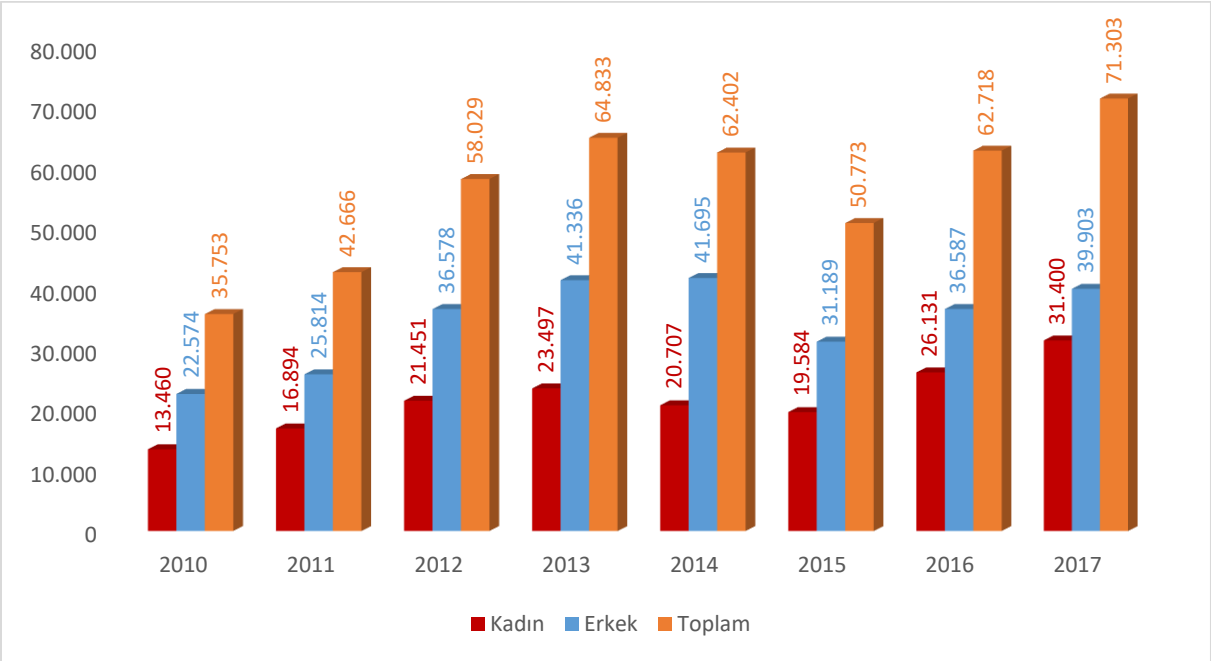

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Diyarbakır ilinde İŞKUR'a kayıtlı 35 bin 573 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 22 bin 574'ü erkek, 13 bin 460'sı ise kadınlardan oluşmaktadır. 2017 yılında ise toplam 71 bin 303 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişme, sayesinde İŞKUR olarak işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edilebilme imkanına erişmiştir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında Diyarbakır'da 13 bin 460 kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2017 yılında yaklaşık önemli ölçüde artarak 31 bin 400'e yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi çok önemli bir faktördür.

Diyarbakır ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Diyarbakır ilinde Kuruma kayıtlı 27 bin 790 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Diyarbakır ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının yüzde 39'unu oluşturmaktadır. Bu mesleği Büro Memuru (Genel) ve Temizlik Görevlisi meslekleri takip etmiştir.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	138	2.416	1.942	4.358
2011	188	3.366	2.188	5.554
2012	189	4.215	2.506	6.721
2013	93	1.890	783	2.673
2014	78	829	907	1.736
2015	126	2.408	1.070	3.478
2016	96	1.784	593	2.377
2017	110	1.446	717	2.163

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları özellikle İşbaşı Eğitim Programlarının daha ön plana çıkmasından sonra azalma eğilimi içerisine girmiştir. 2017 yılında ise düzenlenen 110 mesleki eğitim kursuna 2 bin 163 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 717'si erkek, bin 446'sı kadınlardan oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2017 yılında kursiyerlerin yaklaşık yüzde 70'i kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Düz Dikiş Makineci	Ahşap Kalıpçı	Düz Dikiş Makineci
Saça Geçici Ve Kalıcı Şekil Verme Teknikleri Uygulayıcısı	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Saça Geçici Ve Kalıcı Şekil Verme Teknikleri Uygulayıcısı
Model Makineci (Yuvarlak Örme Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	Metal Yüzey Temizleyici	El Nakışçısı
El Nakışçısı	Metal Pres Makinesi Operatörü	Aşçı Yamağı (Çırağı)
Metal Yüzey Temizleyici	Model Makineci (Yuvarlak Örme Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	Kadın Giysileri Dikim Elemanı(Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu- Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)
Müşteri Hizmetleri Satış Ve Hizmet Yetkilisi	Süt Sığırı Yetiştiricisi	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı
Aşçı Yamağı (Çırağı)	Sıvacı	Müşteri Hizmetleri Satış Ve Hizmet Yetkilisi
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	İnşaat Boyacısı/Boyacı	Model Makineci (Yuvarlak Örme Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)
Ahşap Kalıpçı	Ambalajcı (Makine İle)	Kadın İç Giysileri Dikimi Elemanı
Kadın Giysileri Dikim Elemanı(Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu- Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)	Alçı Sıva Uygulayıcısı	Bilgisayar Destekli Muhasebe Görevlisi

Kaynak: İŞKUR

2017 yılında en fazla Kadın Düz Dikiş Makineci, Saça Geçici ve Kalıcı Şekil Verme Teknikleri Uygulayıcısı ve Model Makineci (Yuvarlak Örme Hazır Giyim ve Ev Tekstili) mesleklerinde kursiyer katılımı olmuştur. Kadınlarda en fazla Düz Dikiş Makineci, Saça Geçici ve Kalıcı Şekil Verme Teknikleri Uygulayıcısı ve El Nakışcısı mesleklerinde kursiyer katılımı olmuştur. Erkeklerde ise en fazla Ahşap Kalıpçı, Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan) ve Metal Yüzey Temizleyici mesleklerinde kursiyer katılımı olmuştur.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	17	37	27	64
2011	54	147	131	278
2012	44	178	126	304
2013	172	437	283	720
2014	403	470	412	882
2015	756	889	830	1.719
2016	1.148	1.174	1.478	2.652
2017	1.112	1.784	1.730	3.514

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2013 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. 2017 yılında düzenlenen toplam kurs sayısı 2016 yılına göre yüzde 3,2 oranında azalmıştır. Ancak kursiyer sayısında artış olmuştur. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasınında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2017 yılında bin 112 program düzenlenmiş olup toplam 3 bin 514 kişi programa katılmıştır. Katılımcıların yüzde 50,8'i kadınlardan yüzde 49,2'si erkeklerden oluşmaktadır 2017 yılı verilerine göre işbaşı eğitim programlarından yararlanan kişi sayısı bir önceki yıl verilerine kıyasla yüzde 32,5 oranında artış göstermiştir.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Satış Elemanı (Perakende)	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı
Satış Elemanı (Perakende)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Elemanı (Perakende)
Satış Danışmanı / Uzmanı	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Satış Danışmanı / Uzmanı
Büro Memuru (Genel)	Garson (Servis Elemanı)	Büro Memuru (Genel)
Düz Dikiş Makineci	Reyon Görevlisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Sekreter	Büro Memuru (Genel)	Düz Dikiş Makineci
Garson (Servis Elemanı)	Ambar/Depo Görevlisi	Sekreter
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Düz Dikiş Makineci	Ön Muhasebeci
Reyon Görevlisi	Ön Muhasebeci	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)
Ön Muhasebeci	Sekreter	Aşçı Yardımcısı

Kaynak: İŞKUR

2017 yılında en fazla Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı, Satış Elemanı (Perakende) ve Satış Danışmanı / Uzmanı mesleklerinde işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı mesleğinde program düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Satış Elemanı (Perakende) mesleğinde program düzenlenmiştir.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	0	0	0	0
2011	0	0	0	0
2012	0	0	0	0
2013	0	0	0	0
2014	6	106	214	320
2015	16	253	321	574
2016	21	418	1124	1542
2017	46	614	1418	2032

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2017 yılında 46 tane girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2017 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı 2016 yılına göre 2 katından daha fazladır. Programa 2017 yılında 614'ü kadın, 1418'si erkek olmak üzere toplam 2032 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2010-2017)

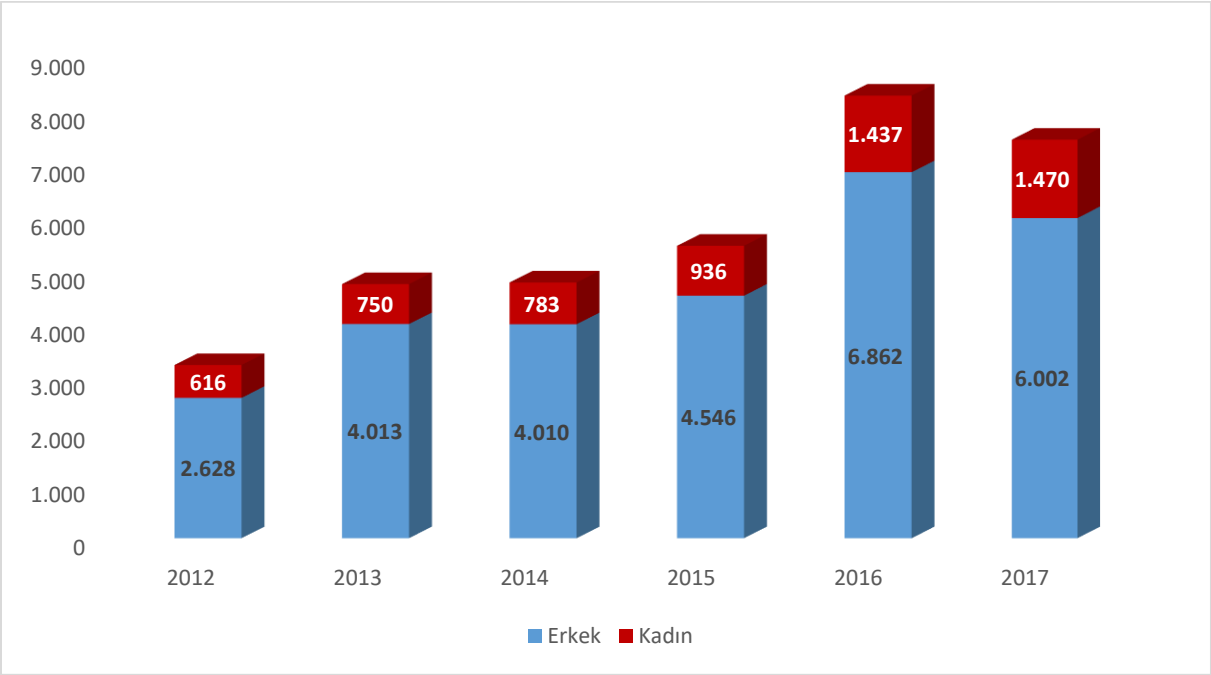

Kaynak: İŞKUR

Diyarbakır ilinde 2017 yılında yüzde 19,7'si kadın olmak üzere 7 bin 472 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2017 yılında 2016 yılına göre yüzde 10 oranında azalış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hane halkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2018 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 2 Nisan - 11 Mayıs 2018 tarihleri arasında Türkiye genelinde 89 bin 324 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2019 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Diyarbakır ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür

hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Diyarbakır ilinde bin 298 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 52 bin 614 çalışan tespit edilmiştir. Diyarbakır ili için geçen yılın verilerine baktığımızda bin 182 işyeri için veri derlenmiş bu işyerlerinde 50 bin 774 çalışan tespit edilmiştir. Sonuçları karşılaştırdığımızda hem veri derlenen işyeri sayısında hemde tesğit edilen çalışan sayısında artış söz konusudur. Bu bağlamda geçen yıla ait olan çalışamaya göre daha kapsamlı bir çalışma söz konusudur. Gerek soru formu uygulunan yapılan işyeri sayısı gerekse tespit edilen çalışan sayısının fazlalığı bize işgücü piyasası için daha detaylı bilgiler vemektedir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Diyarbakır ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 8'de Diyarbakır ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşveren Sayısı
İnşaat	435
İmalat	187
Toptan ve perakende ticaret	187
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	160
Ulaştırma ve depolama	76
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	55
Eğitim	54
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	37
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	29
Madencilik ve taş ocakçılığı	25
Diğer hizmet faaliyetleri	17
Bilgi ve iletişim	8
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	7
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	7
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	5
Finans ve sigorta faaliyetleri	4
Gayrimenkul faaliyetleri	2
Genel Toplam	**1298**

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde İnşaat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Diyarbakır ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 33,5'i İnşaat

sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde İnşaat sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 17,9'dur.

Bu durumda Diyarbakır ilinde İnşaat sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. İnşaat sektöründen sonra en fazla işyeri İmalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 14,4'ü bu sektörde bulunmaktadır.Bu sektörde yüzde 29,1 olan Türkiye ortalamasının altında bir oran olarak gerçekleşmiştir. En az işyeri ise Gayrimenkul faaliyetleri, sektöründe bulunmaktadır. Ancak bu tablo incelenirken Diyarbakır ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

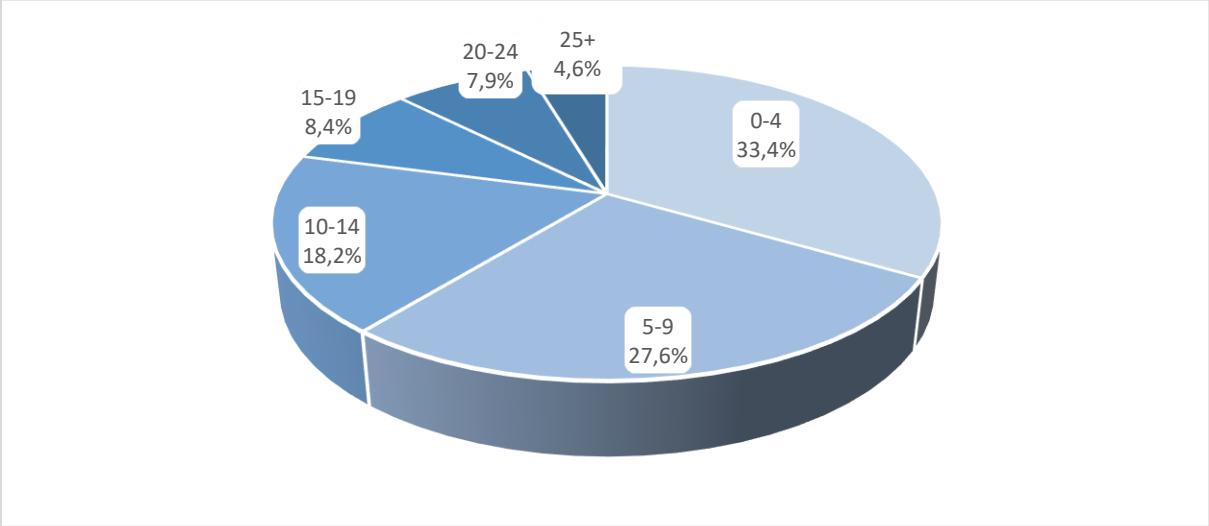

Kaynak: İPA 2018

Şekil 5'te görüldüğü üzere Diyarbakır ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 27,6'sı 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 33,4'dür. İşyerlerinin yüzde 61'i 0-9 yaş aralığındadır. İşyerlerinin yüzde 12,5'i ise 20 ve daha fazla yıldır faaliyet göstermektedir. Diyarbakır ilinde araştırma kapsamındaki yaklaşık her 5 işyerinden 3 tanesinin kuruluşu 10 yıl olmamıştır.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı

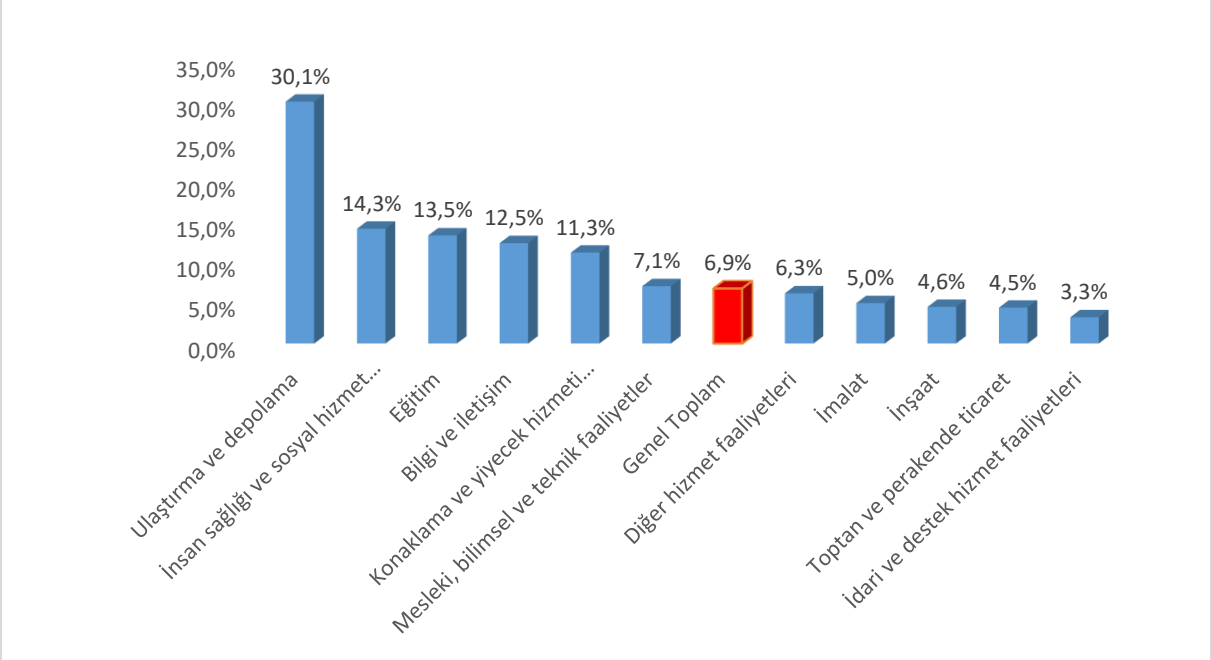

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde Ulaştırma ve Depolama sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 30,1'inde part-time çalışan bulunmaktadır. Diyarbakır ili genelinde part-time çalışması olan işyerleri oranı yüzde 6,9 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde ise İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü bu konuda öne çıkmış ve yüzde 41,8 ile birinci sırada yer almıştır. Ulaştırma ve depolama sektörü ise Türkiye genelinde yüzde 15,8 ile dokuzuncu sırada yer almaktadır.

Diyarbakır ilinde ikinci sırada İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü yer almıştır.Bu sektörde işyerlerinin yüzde 14,3'ünde part-time çalışanı bulunmaktadır Üçüncü sırada ise yüzde 13,5 ile Eğitim sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira İdari ve destek hizmetleri sektöründe işgücü, part-time çalışma yapma eğiliminde yüzde 3,3 ile daha az bulunmaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir.

Şekil 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu

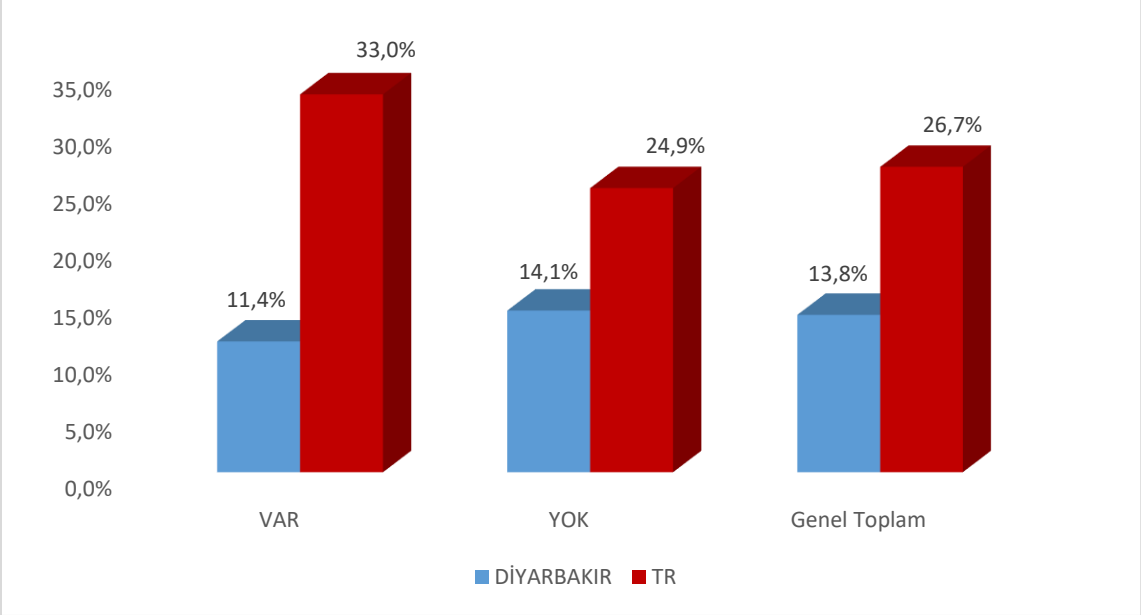

Kaynak: İPA 2018

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,7'sini kadınlar oluşturmaktayken Diyarbakır ilinde bu oran yüzde 13,8 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Diyarbakır ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 11,4 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 14,1 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 33 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,9'da kalmıştır. Diyarbakır ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını çok fazla etkilememektedir.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

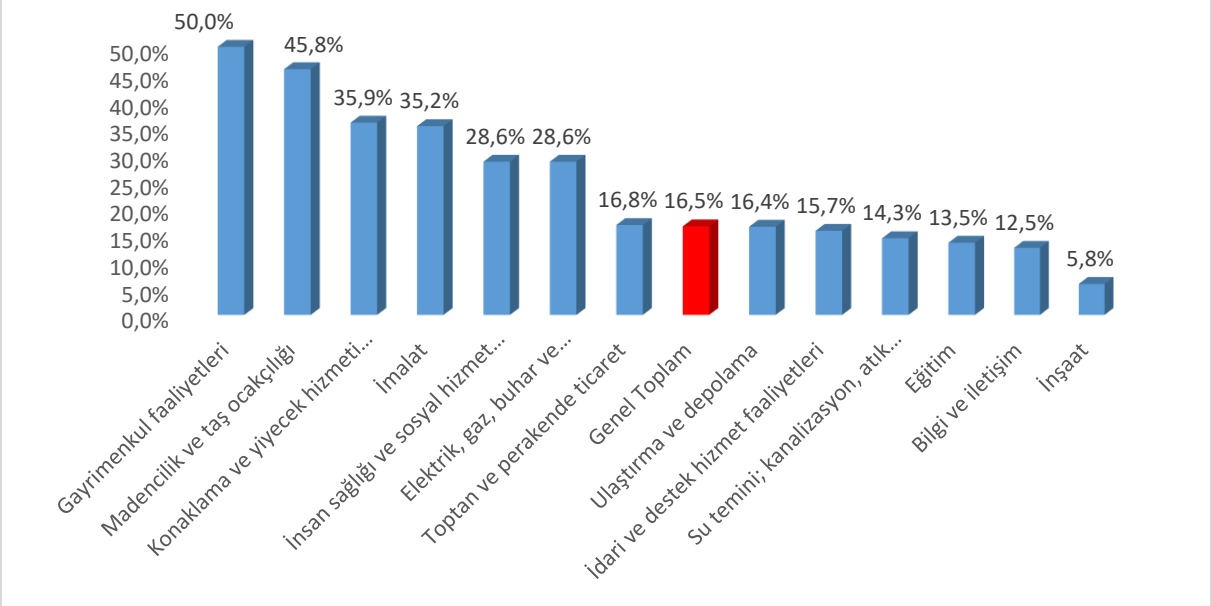

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde işyerlerinin yüzde 16,5'inde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 26,3'tür. Diyarbakır ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe görünmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 50'sinde vardiyalı çalışma söz konusudur. İnşaat sektörü ise yüzde 5,8 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. İnşaat sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni çalışma saatlerinin gün içerisinde olma zorunluluğu ve verim alınabilmesi gerekliliğinden kaynaklanmaktadır.

Diyarbakır ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının ortalamanın üstünde olan sektörler; Gayrimenkul faaliyetleri, Madencilik ve taş ocakçılığı, Konaklama ve yiyecek hizmeti, İmalat, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Toptan ve perakende ticaret sektörleri olmuştur.

Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

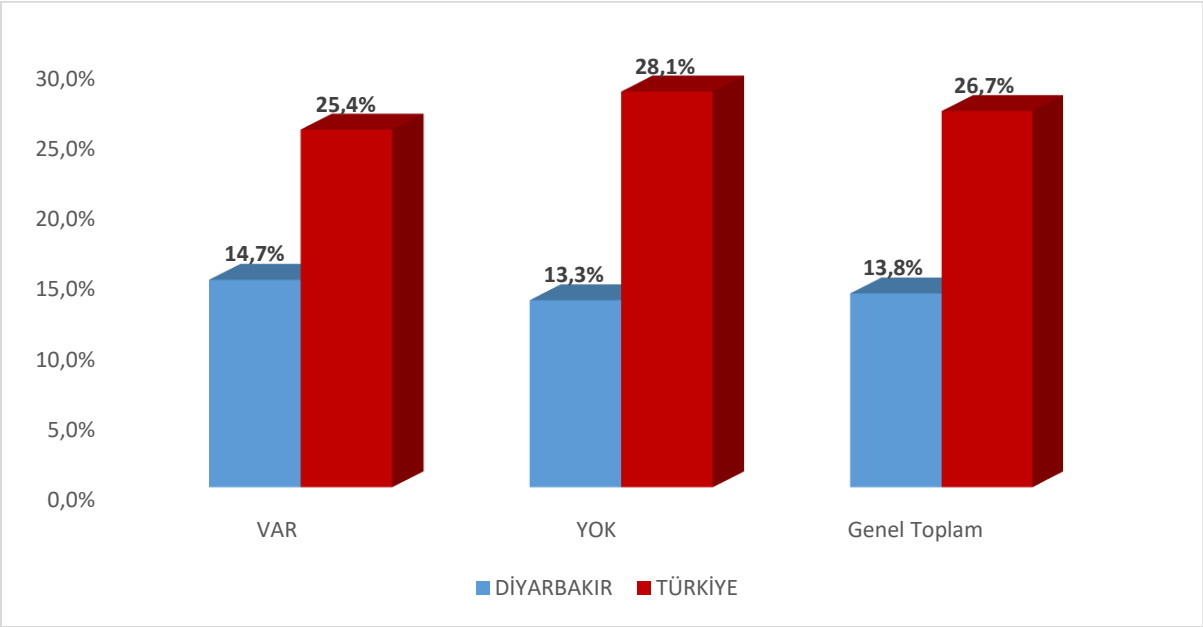

Kaynak: İPA 2018

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilime ters yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Diyarbakır ilinde Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine kıyasla az bir farkla da olsa daha fazladır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 14,7'si kadın, yüzde 85,3'ü ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 13,3'e düşmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Diyarbakır ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 13,8'inin kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 6 çalışandan 1'i kadınlardan oluşmakta olup, Türkiye ortalamasında ise her 4 çalışandan 1'i kadınlardan oluşmaktadır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece

2,7 puan bir farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Diyarbakır ilinde ters yönde işlemektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

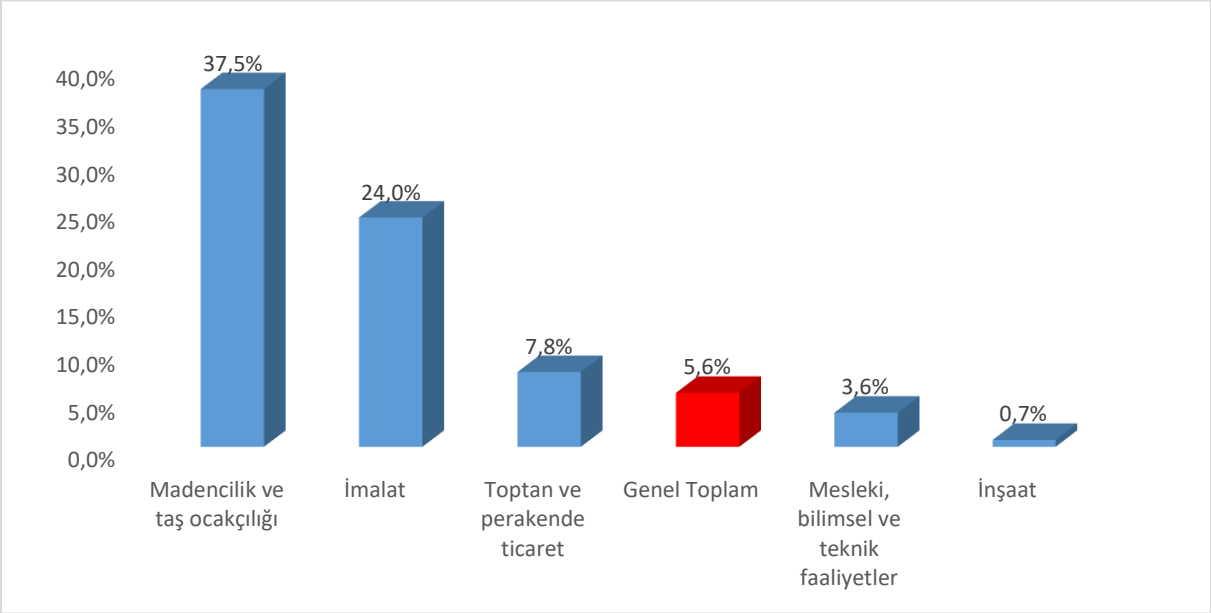

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde 17 sektörden 5 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. Madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün 37,5'i ihracat yapmakta,ikinci sırada yüzde 24 ile İmalat sektörü bulunmaktadır. Ayrıca Toptan ve parekende ticaret sektörü yüzde 7,8 ile Diyarbakır ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile de benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 22,4'ü ihracat yapmakta ilk iki sektör olarak yüzde 53,2 ile İmalat ve yüzde 27,4 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

Madencilik ve taş ocakçılığı sektörü ilin önemli bir payını oluştururken ihracat yapan işyerlerinde de yoğunluktadır. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Durumu

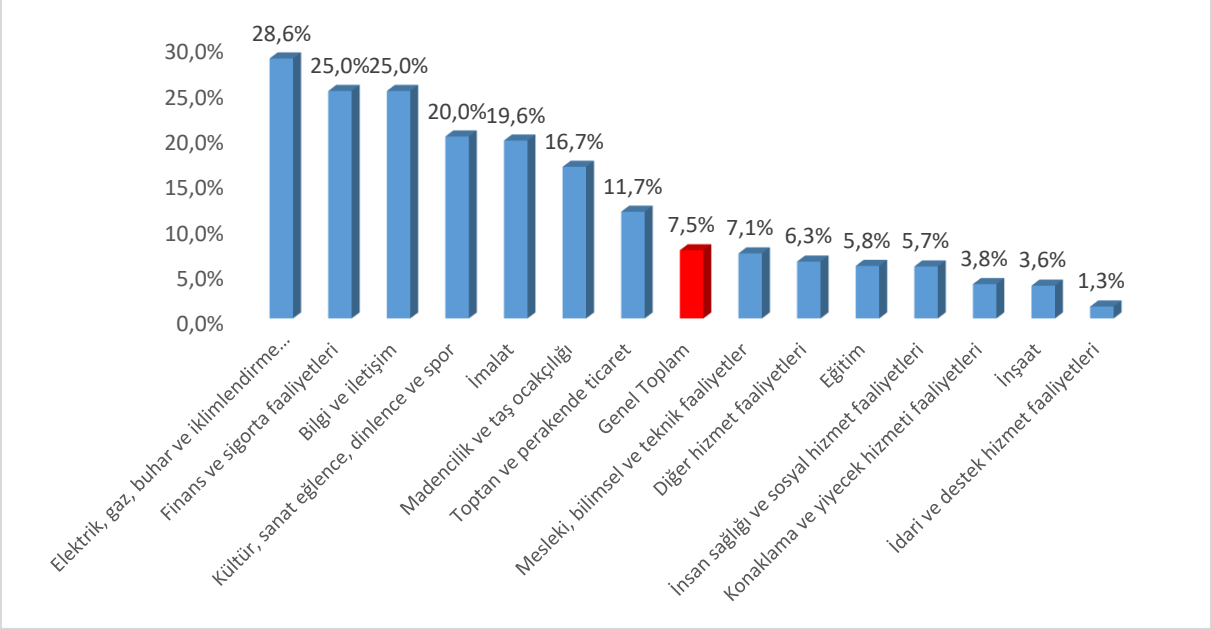

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde 17 sektörden 14 sektörde bulunan işyerleri Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 7,5 olarak gerçekleşmiştir. İlk sırada yüzde 28,6 Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü bulunurken, ikinci sırada Finans ve sigorta faaliyetleri sektörü bulunmaktadır. Diyarbakır ili ortalamasının üzerinde yer alan diğer sektörler sırası ile Bilgi ve iletişim, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, İmalat, Madencilik ve taş ocakçılığı, Toptan ve perakende ticaret sektörleri yer almaktadır. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 14,5'i Ar-Ge çalışması yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 33,5 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 31,2 ile İmalat sektörleri ön plana çıkmaktadır. Diyarbakır ilinde en fazla işverenler İnşaat sektöründe Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 3,6 ile sondan ikinci sırada yer almaktadır.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%)

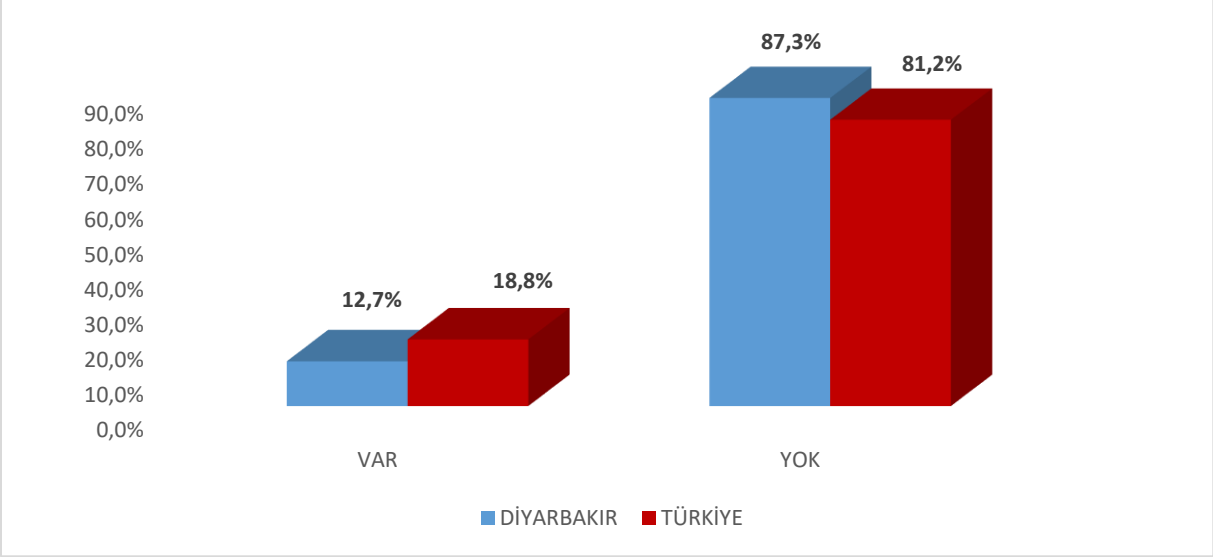

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin yüzde 12,7'si gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 18,8 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 13'te planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 13: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

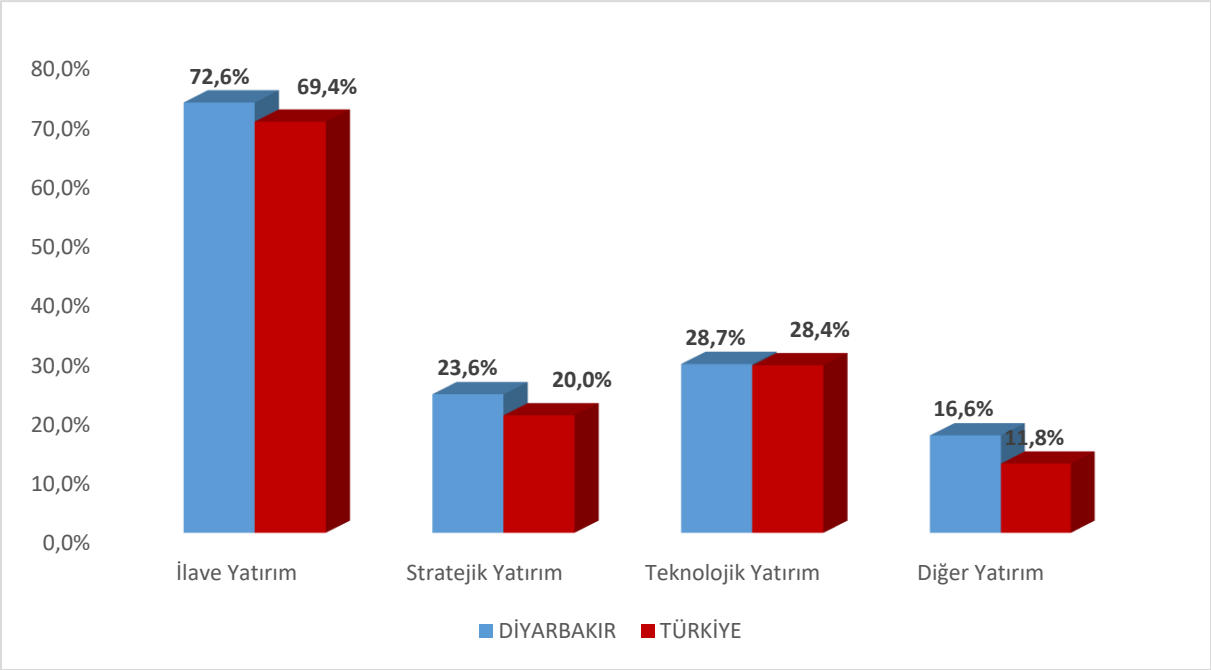

Kaynak: İPA 2018

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işyerleri yatırım türlerine göre incelendiğinde; Diyarbakır ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işverenlerin yüzde 72,6'sı ilave yatırım, yüzde 28,7'si teknolojik yatırım ve yüzde 23,6'sı stratejik yatırım yapmayı

planlamaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 69,4'ü ilave yatırım, yüzde 28,4'ü teknolojik yatırım, yüzde 20'si stratejik yatırım ve yüzde 11,8'i diğer yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

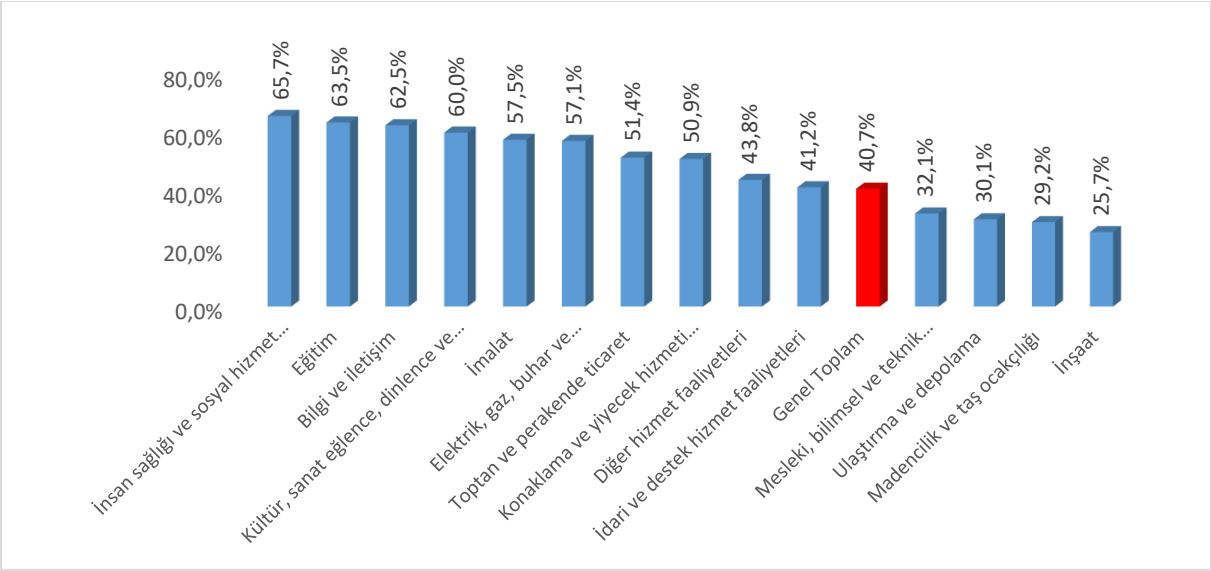

Kaynak: İPA 2018

Şekil 14'te İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Diyarbakır ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 40,7'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 46,7 olarak gerçekleşerek, bu oran Diyarbakır ili için Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır.

Diyarbakır ilinde İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri yüzde 65,7 ile ilk sırada yer almıştır.

Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs
Madencilik ve taş ocakçılığı	14,3%	57,1%	85,7%	42,9%	28,6%	28,6%
İmalat	14,6%	65,0%	75,7%	59,2%	10,7%	12,6%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	25,0%	100,0%	100,0%	75,0%	25,0%	25,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İnşaat	7,5%	61,7%	63,6%	25,2%	8,4%	7,5%
Toptan ve perakende ticaret	4,3%	57,6%	79,3%	51,1%	4,3%	4,3%
Ulaştırma ve depolama	31,8%	77,3%	72,7%	72,7%	27,3%	27,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	11,1%	77,8%	59,3%	55,6%	11,1%	11,1%
Bilgi ve iletişim	0,0%	80,0%	80,0%	40,0%	0,0%	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	33,3%	66,7%	44,4%	0,0%	0,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	4,8%	79,4%	46,0%	36,5%	6,3%	4,8%
Eğitim	3,0%	54,5%	72,7%	78,8%	6,1%	3,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	13,0%	78,3%	52,2%	73,9%	13,0%	13,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	33,3%	33,3%	33,3%	100,0%	33,3%	33,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	14,3%	57,1%	57,1%	85,7%	14,3%	14,3%
Genel Toplam	**9,5%**	**65,3%**	**67,5%**	**50,1%**	**9,3%**	**9,1%**

Kaynak: İPA 2018

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan işyerleri en çok yüzde 67,5 ile Eleman Talebi hizmeti almıştır. İşyerlerinin yüzde 50,1'i İşbaşı Eğitim Programından yararlanırken yüzde 65,3'ü Danışmanlık ve Yönlendirme alanında İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir.

Diyarbakır ilinde İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir.Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki Tablo 9'da yer almaktadır. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin 78,3'ü Danışmanlık ve yönlendirme hizmetinden yüzde 73,9'u İEP hizmetlerinden faydalanmıştır. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü ise danışmanlık ve yönlendirme ile Eleman Talebi hizmetinde yüzde 100 ile faydalanmaktadır.

Özellikle kısa çalışma ödeneği almak için diğer sektörlere nazaran Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri işverenleri daha çok İŞKUR ile temasa geçmiştir. Bu sonuçtan hareketle Diyarbakır ilinde, zorlayıcı sebepler dolayısıyla bu iki sektördeki işyerlerinin daha çok İŞKUR'dan destek almış olduğu söylenebilir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlananların Memnuniyet Durumu

Memnuniyet	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İşbaşı Eğitim Programları	Kısa Çalışma Ödeneği	Mesleki Eğitim Kursu
Kararsızım	54,2%	0,0%	1,8%	7,5%	61,7%	58,7%
Memnun Değilim	4,2%	0,0%	0,9%	2,8%	0,0%	2,2%
Memnunum	41,7%	100,0%	97,4%	89,7%	38,3%	39,1%

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlananların memnuniyet oranları incelendiğinde; en fazla memnuniyet yüzde 100 ile Danışmanlık ve Yönlendirme hizmeti olmuştur. Bu hizmeti memnuniyet düzeyinde yüzde 97,4 ile Eleman Talebi, yüzde 89,7 ile İşbaşı Eğitim Programları hizmeti izlemektedir. Bu hizmetleri yüzde 41,7 ile Çalışanlara Yönelik Eğitim, yüzde 39,1 ile Mesleki eğitim kursu ve yüzde 38,3 ile Kısa Çalışma Ödeneği hizmetleri izlemektedir.

Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

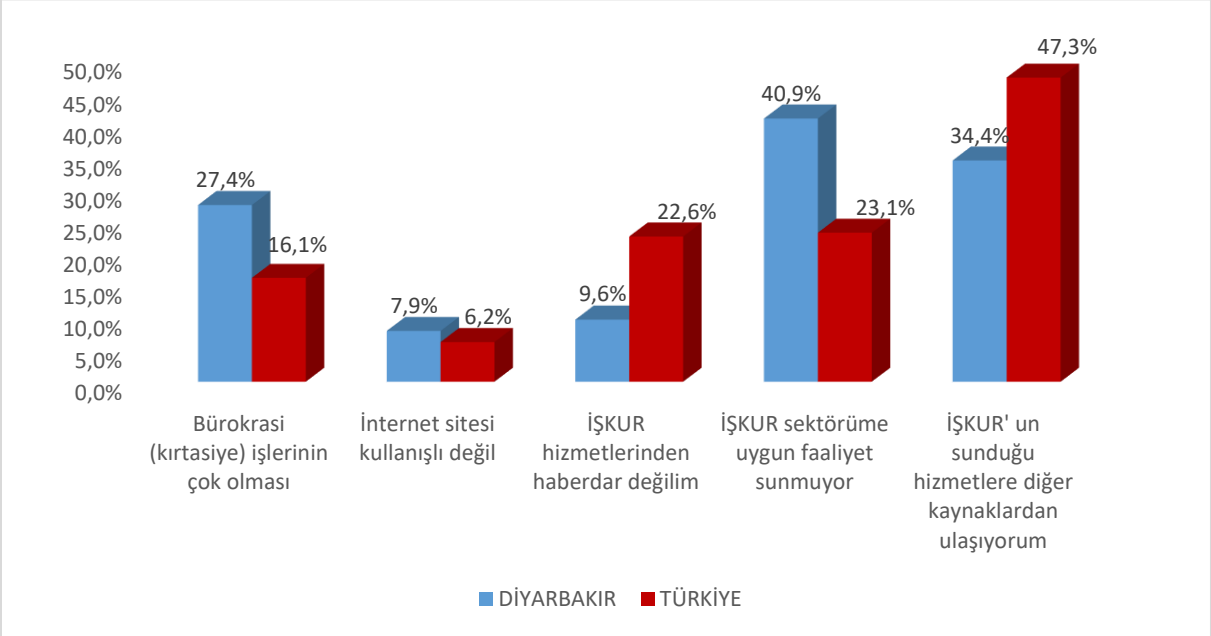

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, 40,9 ile İŞKUR'un sektöre uygun faaliyet sunmaması, yüzde 34,4 İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer

kaynaklardan ulaşılabilmesi, ve 27,4 ile Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise ilk sırada yüzde 47,3 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde iki ve üçüncü sırada yüzde 23,1 ile İŞKUR'un sektöre uygun faaliyet sunmaması ve yüzde 22,6 ile İŞKUR hizmetlerinden haberdar olunmaması gerekçe gösterilmiştir.

Mevcut İstihdam

Diyarbakır ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Diyarbakır ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 52 bin 614 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 45 bin 364 çalışan erkeklerden, 7 bin 250 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 11: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İnşaat	395	13.682	14.078
İmalat	1.743	6.347	8.090
Toptan ve perakende ticaret	968	5.135	6.103
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	371	5.298	5.670
Ulaştırma ve depolama	180	5.341	5.521
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	722	3.493	4.214
Eğitim	1.380	1.519	2.899
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	956	949	1.905
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	234	1.301	1.536
Madencilik ve taş ocakçılığı	86	1.023	1.109
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	71	482	553
Diğer hizmet faaliyetleri	86	247	333
Bilgi ve iletişim	21	191	212
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	16	173	188
Finans ve sigorta faaliyetleri	8	93	101
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	14	66	79
Gayrimenkul faaliyetleri	0	23	23
Genel Toplam	**7.250**	**45.364**	**52.614**

Kaynak: İPA 2018

Sektörlere göre dağılımda ise Diyarbakır ilinde çalışanların en çok çalıştığı sektör İnşaat sektörü olmuştur. İkinci sırada İmalat sektörünün ağırlıklı olduğu görülmektedir. Diyarbakır ili

için bu iki sektörün önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Toplam çalışan sayıları içinde ise İnşaat ile imalat sektöründe çalışma oranı yüzde 42,1 olarak gerçekleşmiştir.

Diyarbakır ilinde 20+ çalışanı olan İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe kadın çalışan sayısı, erkek çalışan sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde ise Sağlık ve Eğitim sektörlerinde kadınlar erkeklerden daha fazla sayıda çalışmaktadır. Keza Eğitim sektöründe de kadın erkek çalışan sayısı neredeyse aynıdır.

Tablo 12: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	730	9.868	10.598
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1.111	9.400	10.511
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	274	9.693	9.967
Hizmet Ve Satış Elemanları	1.152	5.200	6.352
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	478	5.112	5.590
Profesyonel Meslek Mensupları	1.866	3.118	4.984
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1.550	1.998	3.548
Yöneticiler	84	927	1.010
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	5	48	53
Genel Toplam	**7.250**	**45.364**	**52.614**

Kaynak: İPA 2018

Toplam çalışanların içerisinde Tesis ve Makine Operatörleri, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar grubunda çalışanların oranı diğer meslek grupları ile kıyaslandığında önemli bir ölçüde ayrışmaktadır. Bu oran genel Toplamın yüzde 59,1'ini oluşturmaktadır. Diyarbakır ilinde kadınların en fazla çalıştığı meslek grubu yüzde 25,7 ile Profesyonel Meslek Mensuplarıdır. Erkeklerde ise en fazla çalışanın olduğu ilk üç meslek grubu toplam çalışan sıralaması ile aynı gerçekleşmiştir.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grupları ise Yöneticiler, Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur. Diyarbakır ilinin sosyo-ekonomik yapısında ormancılık ya da tarımsal faaliyet anlamında çalışanların büyük kısmı erkeklerden oluşmuştur.

Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Servis Şoförü (Okul)	Büro Memuru (Genel)	Servis Şoförü (Okul)
Şoför (Yolcu Taşıma)	Makineci (Dikiş)	Şoför (Yolcu Taşıma)
Beden İşçisi (İnşaat)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Elektrik Teknisyeni	Sekreter	Elektrik Teknisyeni
Temizlik Görevlisi	Muhasebeci	Güvenlik Görevlisi
Güvenlik Görevlisi	Aşçı	İnşaat İşçisi
İnşaat İşçisi	Satış Danışmanı / Uzmanı	Temizlik Görevlisi
Büro Memuru (Genel)	Hemşire	Elektrik Teknikeri
Elektrik Teknikeri	Diğer Orta Öğretim Öğretmenleri	Büro Memuru (Genel)

Kaynak: İPA 2018

Tablo 13'te ise Diyarbakır ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle en fazla çalışılan ilk 5 mesleğin sıralamaları değişse de erkek çalışanlar ve toplam çalışanlar bazında aynı olması, toplam çalışanlar içinde erkeklerin ağırlıkta olmasından kaynaklanmaktadır. Beden İşçisi (Genel) hem erkeklerde hem de toplamda en fazla çalışılan meslek olarak ortaya çıkmıştır. Kadınlarda ise Temizlik Görevlisi mesleği en fazla çalışılan meslektir. Kadınların en fazla çalıştığı meslekler içerisinde hem erkeklerden hem de toplamdan farklı olarak Makineci (Dikiş), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Sekreter, Muhasebeci, Aşçı, Satış Danışmanı / Uzmanı, Hemşire ve Diğer Orta Öğretim Öğretmenleri bulunmaktadır.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
İmalat	483	5,6%	14,5%
İnşaat	195	1,4%	3,4%
Toptan ve perakende ticaret	94	1,5%	11,7%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	91	1,6%	28,6%
Eğitim	55	1,9%	7,7%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	49	1,2%	3,3%
Madencilik ve taş ocakçılığı	13	1,1%	8,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	7	0,5%	5,7%
Ulaştırma ve depolama	7	0,1%	4,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	6	0,3%	8,6%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	5	6,2%	14,3%
Bilgi ve iletişim	5	2,4%	25,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	3	0,9%	6,3%
Finans ve sigorta faaliyetleri	2	2,0%	25,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1	0,2%	3,6%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**1.018**	**1,9%**	**7,2%**

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 93 işyerinde bin 18 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Diyarbakır ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. Bin 18 kişilik açık işin yüzde 47,5'ine tekabül eden 483 kişilik kısmı, İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektör ise İnşaat sektörüdür.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 14'ten de görüleceği üzere Diyarbakır ilinde açık iş oranı yüzde 1,9 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Diyarbakır ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 98 kişilik dolu kadronun yanında 2 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 6,2 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir.

Diyarbakır ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 7,2'sinde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri

oranı yüzde 23,3 olarak gerçekleşmiştir. Açık işi olan işyeri oranı, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü yüzde 28,6 ile ön plana çıkmakta, bu sektörü yüzde 25 ile Bilgi ve İletişim ile Finans ve sigorta faaliyetleri sekörleri takip etmektedir.

Şekil 16: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

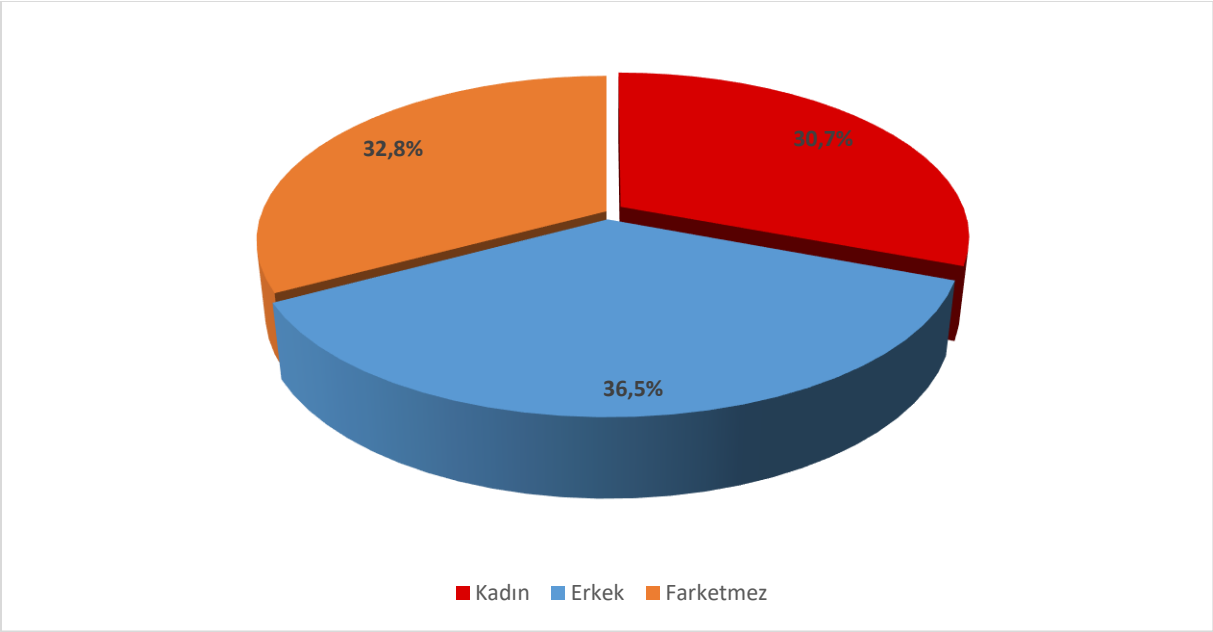

Kaynak: İPA 2018

Şekil 16'da Diyarbakır ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Diyarbakır ilinde açık işlerin yüzde 36,5'inde işverenler erkek işgücü talep etmekte iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 39,4 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,9 iken, Diyarbakır ilinde yüzde 30,7 düzeyinde olmuştur. Türkiye genelinde işverenlerin yaklaşık yarısı açık işlerinde herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunmamıştır. Diyarbakır ilinde ise işverenlerin yüzde 32,8'i açık işlerinde cinsiyet tercihinde bulunmamıştır. Kadın çalışan oranı düşük olmasına rağmen açık işlerde cinsiyet çok önemli değildir.

Şekil 17: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

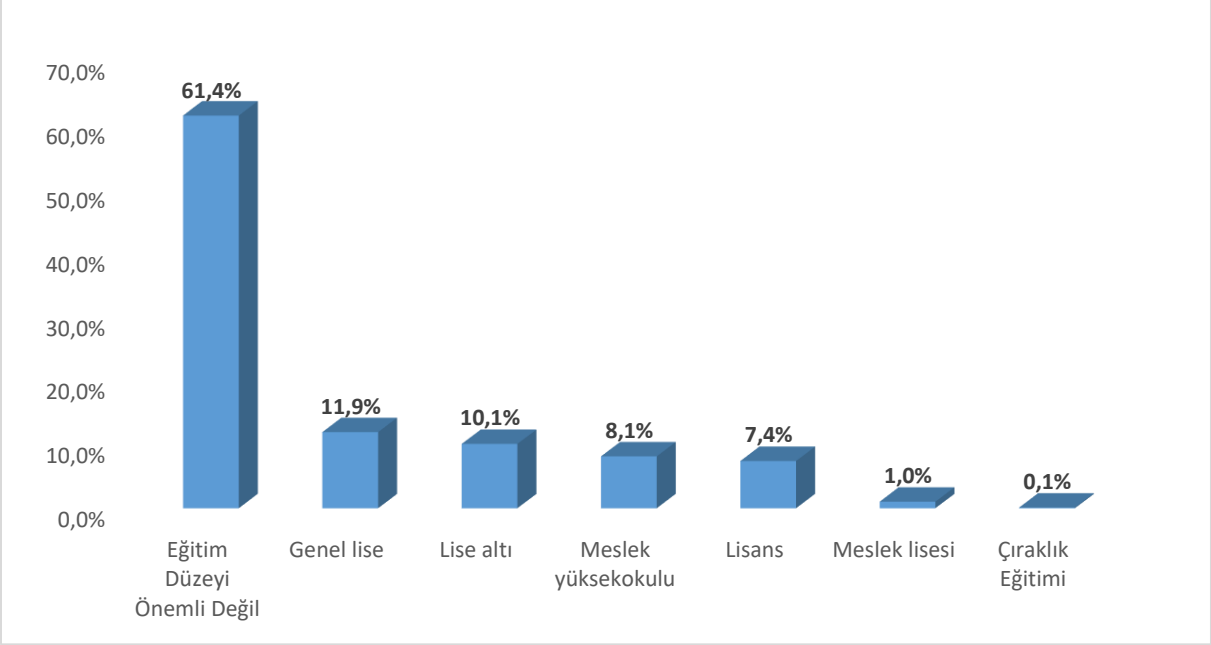

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilindeki açık işlerin yüzde 61,4'ünde işverenler herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir. En fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise yüzde 11,9 ile Genel lise eğitimi seviyesi olarak görülmektedir. Açık işlerde en az talep edilen eğitim seviyesi ise yüzde 0,1 ile Çıraklık Eğitimidir. Diyarbakır işgücü piyasasında açık işlerde eğitim düzeyinin çok önemli olmadığı görülmektedir.

Şekil 18: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

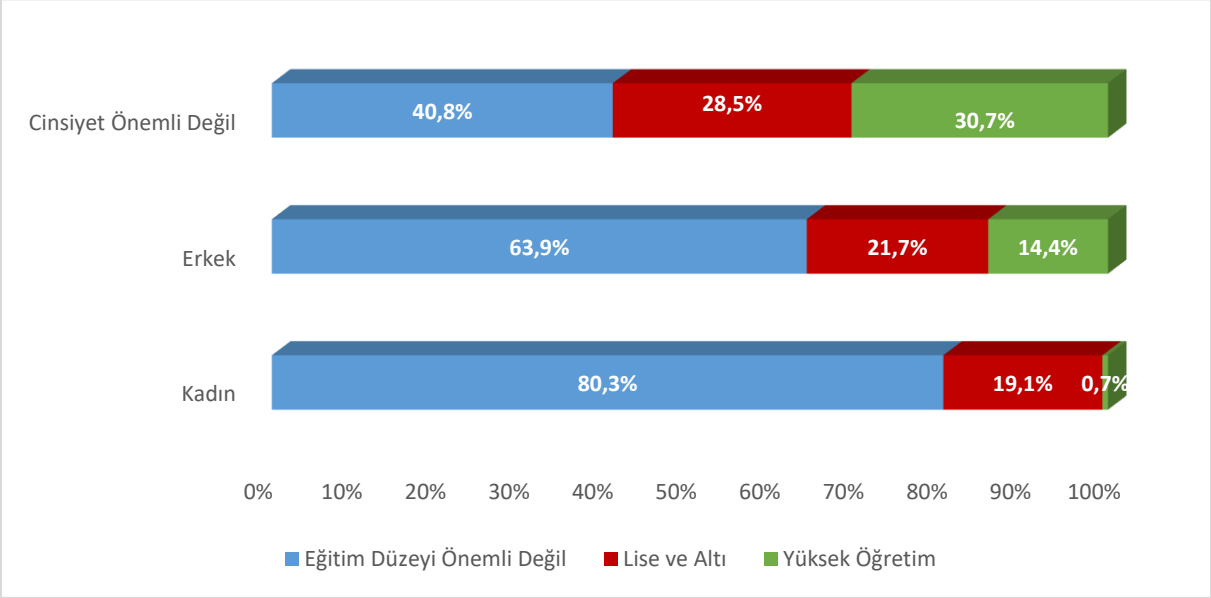

Kaynak: İPA 2018

Şekil 18'de açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 40,8 oranında eğitim düzeyi de önemli görülmemektedir. Yüzde 28,5 oranında lise ve altı seviyesinde ve yüzde 30,7 oranında ise yüksek öğretim seviyesinde işgücü tercih edilmektedir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde 63,9 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 80,3 oranında eğitim düzeyi önemli görülmemektedir. Hem erkek hem kadın hem de cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, eğitim düzeyi önemli değil seçeneği ön plana çıkmaktadır. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha az oranda yükseköğretim seviyesinde işgücü talep edilmiştir.

Şekil 19: Açık İşlerde Engelli Çalıştırmak İstenmesi

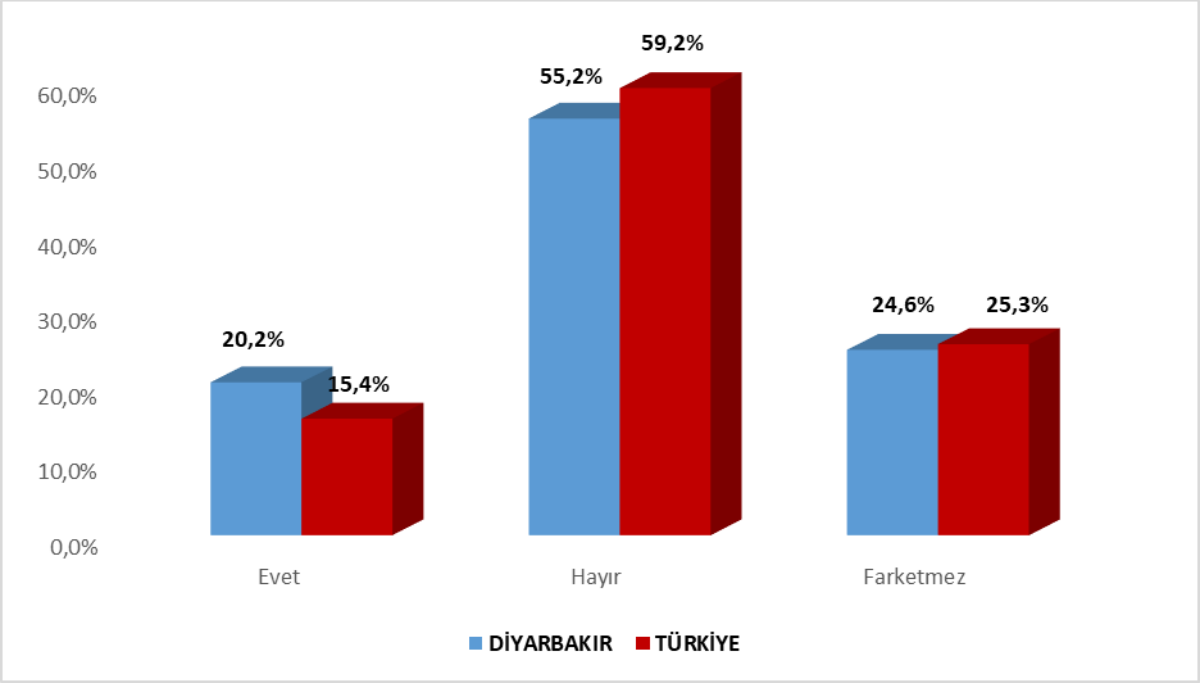

Kaynak: İPA 2018

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Diyarbakır ilinde yüzde 20,2 oranında evet denilmiştir. Farketmez diyenlerin oranı yüzde 24,6'dır. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede her 100 açık iş için 45 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir. Türkiye genelinde ise yüzde 15,4 oranında evet, yüzde 25,3 oranında farketmez denmiştir. Yani her 100 açık iş için 40 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir. Diyarbakır ili Türkiye geneline göre engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha yüksek oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 20: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

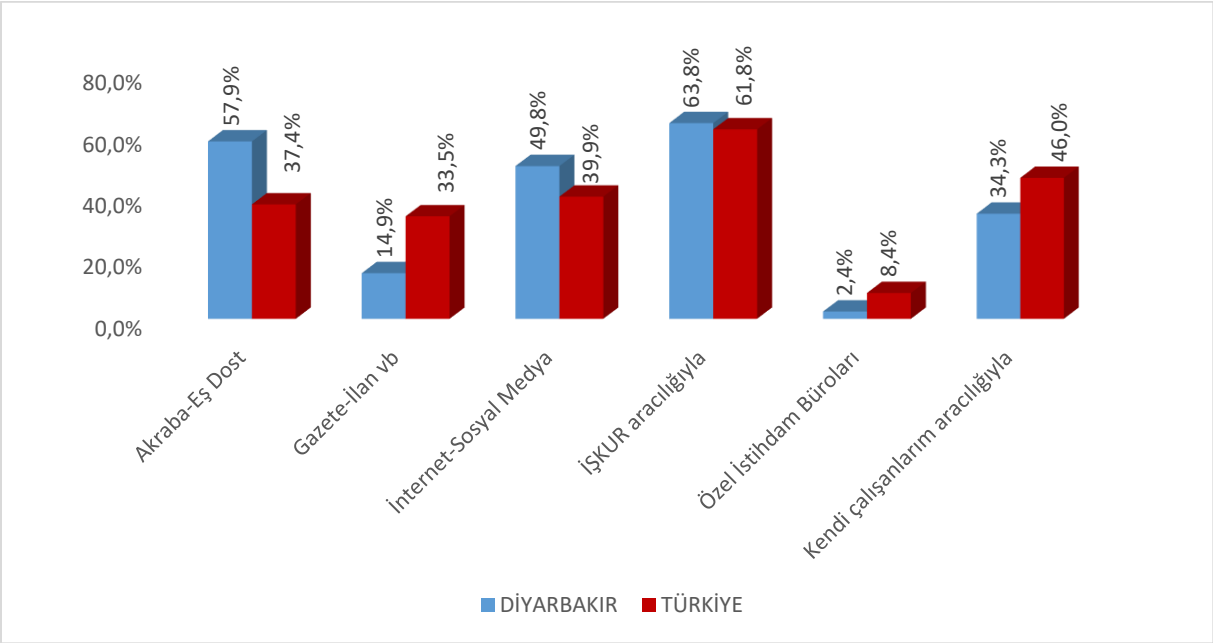

Kaynak: İPA 2018

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 20'de Diyarbakır ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Diyarbakır ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 63,8 gibi büyük bir oranı İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 61,8 olarak gerçekleşmiştir. Diyarbakır ilinde ikinci sırada yüzde 57,9 ile Akraba-Eş Dost Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 49,8 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalı olarak kullanılmıştır. Özel İstihdam Büroları arama kanalı Diyarbakır ilinde yüzde 2,4 ile en az kullanılan arama kanalıdır.

Tablo 15: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	2	2	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	1	1	2
Takım Çalışması	3	4	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	5	3	4	4
Bilgisayar kullanımı	9	7	5	5
Satış ve Pazarlama Becerisi	8	6	8	6
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	6	8	7	7
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	4	5	9	7
Proje Tabanlı Çalışma	7	10	6	8
Yabancı Dil	-	9	-	9

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi hem kadınlarda hem de genel toplamda birinci sırada, erkeklerde ise ikinci sırada olduğu görülmektedir. Erkeklerde birinci sırada ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi bulunmaktadır.

Tablo 16: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	406	3,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	181	1,7%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	122	2,1%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	114	1,1%
Hizmet Ve Satış Elemanları	79	1,2%
Profesyonel Meslek Mensupları	71	1,4%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	39	1,1%
Yöneticiler	5	0,5%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0	0,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0	0,0%
Genel Toplam	**1.018**	**1,9%**

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar olduğu tespit edilmiş olup, bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 39,9'dur. İkinci sırada ise yüzde 17,8 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu bulunmaktadır.

Diyarbakır ili için tespit edilen yüzde 1,9'luk açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranı en yüksek oranda yüzde 3,7 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları, meslek grubu il geneli açık iş oranının üzerinde bulunmaktadır.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi çalışanlarım aracılığıyla
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	18,9%	2,7%	89,2%	91,9%	0,0%	78,4%
Hizmet Ve Satış Elemanları	84,2%	0,0%	28,9%	72,4%	1,3%	48,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	49,7%	6,4%	72,3%	50,9%	0,0%	7,5%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	-	-	-	-	-	-
Profesyonel Meslek Mensupları	64,7%	25,0%	54,4%	51,5%	1,5%	61,8%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	55,0%	7,3%	34,9%	75,2%	0,0%	40,4%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	-	-	-	-	-	-
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	6,0%	4,3%	89,7%	88,0%	0,0%	20,5%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	75,0%	26,5%	31,7%	57,2%	5,2%	36,6%
Yöneticiler	80,0%	0,0%	40,0%	40,0%	20,0%	60,0%
Genel Toplam	**57,9%**	**14,9%**	**49,8%**	**63,8%**	**2,4%**	**34,3%**

Kaynak: İPA 2018

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin yüzde 91,9'u İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.Ortalamanın üzerinde olan diğer meslek grupları ise sırasıyla, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve Hizmet ve Satış Elemanları meslek grupları olmuştur.

Tablo 18: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Makineci (Dikiş)	-	2	3	5	3	-	-	4	-	1
Düz Dikiş Makineci	-	2	-	-	-	-	4	3	-	1
Beden İşçisi (Genel)	-	1	-	4	-	-	-	2	-	3
Elektrik Teknikeri	-	1	-	2	-	-	-	-	-	3
Plastik Enjeksiyon Kalıpçısı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Satış Danışmanı / Uzmanı	6	5	1	1	-	2	4	3	-	-
Elektrik Teknisyeni	-	3	-	2	-	-	-	-	-	1
Mermer İşçisi	-	1	-	-	-	-	-	2	-	3
Kalite Kontrolcü	2	3	-	-	-	-	-	-	-	1

Kaynak: İPA 2018

Tablo 18'de Diyarbakır ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır Makineci (Dikiş), Düz Dikiş Makineci, Plastik Enjeksiyon Kalıpçısı, Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Elektrik Teknisyeni ve Kalite Kontrolcü mesleklerinde aranan becerilerdeki ilk öncelik Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe olarak ön plana çıkmaktadır. Beden İşçisi (Genel), Elektrik Teknikeri ve Mermer İşçisi mesleklerinde aranan becerilerdeki ilk sırayı Fiziki ve Bedensel Yeterlilik almıştır. Satış Danışmanı/Uzmanı mesleğinde Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) ve İletişim ve İfade Yeteneği eşit oranda yer alarak ilk sırada yer almıştır.

Tablo 19: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Düz Dikiş Makineci	Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Makineci (Dikiş)	Plastik Enjeksiyon Kalıpçısı	Elektrik Teknikeri	Düz Dikiş Makineci
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Elektrik Teknisyeni	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Beden İşçisi (Genel)
Deri Düz Dikiş Makineci (Deri/Kürk Hazır Giyim)	Mermer İşçisi	Satış Danışmanı / Uzmanı	Elektrik Teknikeri
Kalite Kontrolcü	Elektrik Teknikeri	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	Plastik Enjeksiyon Kalıpçısı
Satış Danışmanı / Uzmanı	Sondaj Operatörü/Sondör	Pazarlamacı	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Kesimci (Konfeksiyon)	Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	Kesimci (Konfeksiyon)	Satış Danışmanı / Uzmanı
Müşteri Hizmetleri Satış Ve Hizmet Yetkilisi	Güvenlik Görevlisi	Ütücü	Elektrik Teknisyeni
Triko Paketleme İşçisi	İnşaat İşçisi	Düz Dikiş Makineci	Mermer İşçisi
Büro İşçisi	Pazarlamacı	Okul Öncesi Öğretmeni	Kalite Kontrolcü

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci (Dikiş), Düz Dikiş Makineci, Beden İşçisi (Genel), Elektrik Teknikeri, Plastik Enjeksiyon Kalıpçısı, Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Satış Danışmanı / Uzmanı, Elektrik Teknisyeni, Mermer İşçisi, Kalite Kontrolcüdür.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan üç meslek ise Düz Dikiş Makineci, Makineci (Dikiş) ve Ortacı/Ayakçı (Tekstil) meslekleridir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan üç meslek Beden İşçisi (Genel), Plastik Enjeksiyon Kalıpçısı ve Elektrik Teknisyeni, cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Makineci (Dikiş), Elektrik Teknikeri ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisimeslekleri ön plana çıkmaktadır. Buradan kadınlar için tekstil erkekler için üretim sanayinin daha çok tercih edildiği söylenebilir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Diyarbakır ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler

içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 32 bin 229 işyerinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir.

Diyarbakır ilinde ise 20+ istihdamlı 192 işyeri temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 14,8 ile Diyarbakır ilinin eleman temininde ülke genelinden daha az eleman temininde güçlük çektiği görülmektedir. Söz konusu bu oran Türkiye geneli için yüzde 30,5 olarak hesaplanmıştır.

Diyarbakır ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; Gayrimenkul faaliyetleri ve Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin İmalat,Toptan ve perakende ticaret ve İnşaat sektörlerinde olduğu görülmektedir. Söz konusu sektördeki çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörü sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur. İmalat sektörü gibi Diyarbakır ilinde işyeri sayısının yoğun olduğu bir sektörün eleman temininde güçlük çekilen işyeri oranının yüksek çıkması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörün ilde eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha çok zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	479
Toptan ve perakende ticaret	154
İnşaat	145
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	106
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	51
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	42
Eğitim	38
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	19
Madencilik ve taş ocakçılığı	10
Ulaştırma ve depolama	8
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	6
Diğer hizmet faaliyetleri	5
Finans ve sigorta faaliyetleri	3
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3
Bilgi ve iletişim	2
Gayrimenkul faaliyetleri	0
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0
Genel Toplam	**1.072**

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde bin 72 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır. Diyarbakır ilinde temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 44,7'sini bu sektörde gerçekleşmiştir. Bunun dışında, Toptan ve perakende ticaret ve İnşaat sektörleri de eleman temininde güçlük çekmede ön plana çıkan diğer sektörlerdir.

Şekil 21: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

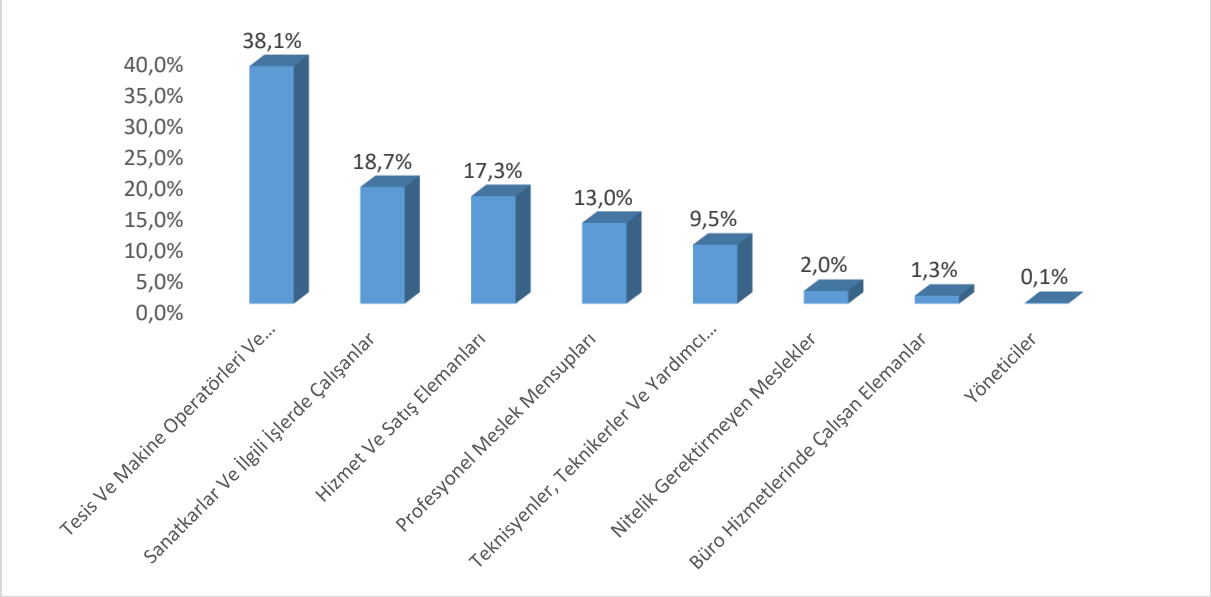

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 409 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 38,1'i bu meslek grubunda yer almaktadır. Yöneticiler meslek grubu en az temininde güçlük çekilen meslek grubu olarak ortaya çıkmıştır.

Türkiye genelinde de 20+ istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranında birinci sırada, Diyarbakır ilinde olduğu gibi Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu bulunmaktadır. Benzer şekilde araştırma sonuçları göstermektedir ki Yöneticiler meslek grubu hem ülke geneli hem de Diyarbakır ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubudur.

Tablo 21: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Makineci (Dikiş)	123
Deri Düz Dikiş Makineci (Deri/Kürk Hazır Giyim)	84
Güvenlik Görevlisi	63
Cam Levha Kesme Ve Koparma Makinesi Operatörü	52
Sondaj Operatörü/Sondör	31
Düz Dikiş Makineci	31
Mermer İşçisi	29
Garson (Servis Elemanı)	25
Satış Danışmanı / Uzmanı	24
Diğer	609
Toplam	**1.072**

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 123 kişi ile Makineci(Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 84 kişi ile Deri Düz Dikiş Makineci (Deri/Kürk Hazır Giyim) ve 63 kişi ile Güvenlik Görevlisi meslekleri gelmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; kamyon şoförü ve muhasebeci mesleklerinin yerini Makineci (Dikiş) ve Deri Düz Dikiş, Makineci (Deri/Kürk Hazır Giyim) meslekleri almıştır. Bu veri bize , ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 22: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

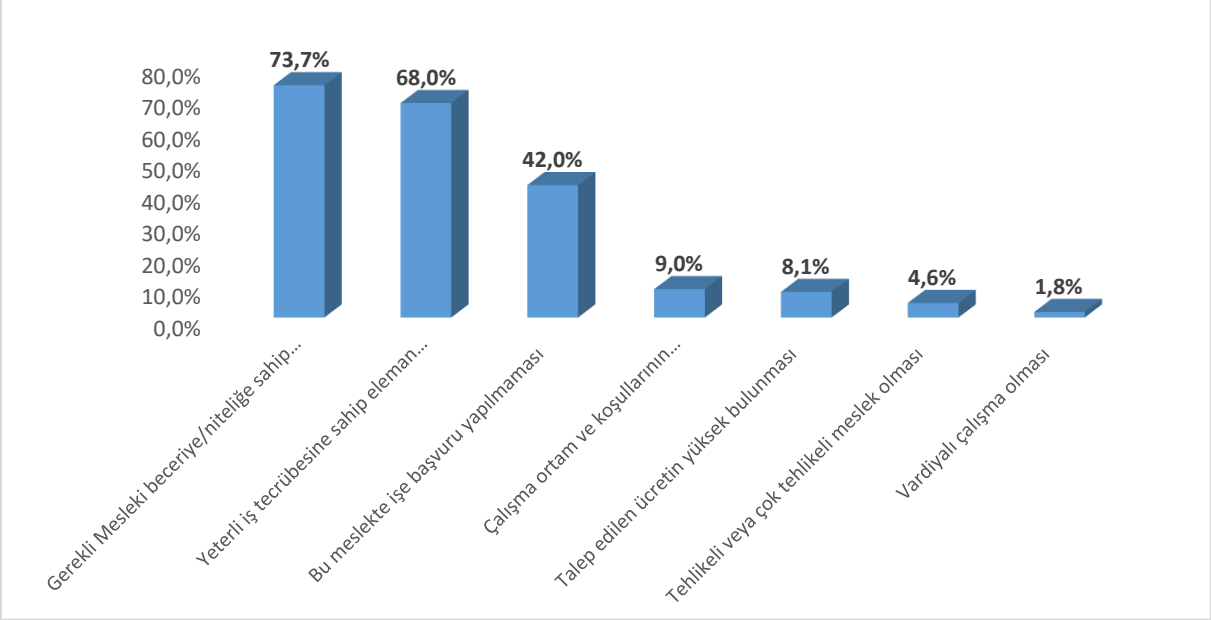

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımında ise Diyarbakır ili ile aynı olarak Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması ön plana çıkmaktadır.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu görülmektedir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler sağlandığında il genelinde talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek bulunması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli veya çok tehlikeli meslek olması
Makineci (Dikiş)	83,1%	74,6%	53,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Deri Düz Dikiş Makineci (Deri/Kürk Hazır Giyim)	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Güvenlik Görevlisi	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Cam Levha Kesme Ve Koparma Makinesi Operatörü	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Sondaj Operatörü/Sondör	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Düz Dikiş Makineci	33,3%	33,3%	33,3%	0,0%	66,7%	0,0%	0,0%
Mermer İşçisi	82,1%	28,6%	28,6%	53,6%	17,9%	17,9%	53,6%
Garson (Servis Elemanı)	8,3%	100,0%	91,7%	0,0%	8,3%	0,0%	0,0%
Satış Danışmanı / Uzmanı	8,7%	100,0%	34,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Restorasyoncu	0,0%	90,9%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Deri Düz Dikiş Makineci (Deri/Kürk Hazır Giyim), Güvenlik Görevlisi ve Sondaj Operatörü/Sondör mesleklerinde temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ve Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması olduğu görülmektedir. Diğer yandan Cam Levha Kesme ve Koparma Makinesi Operatörü, Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı / Uzmanı ve Restorasyoncu mesleklerinde temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması olduğu görülmektedir.

Vardiyalı Çalışmanın Olması ve Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi ile tehlikeli veya çok tehlikeli meslek olması ilk on meslek arasında istisnai birkaç meslek dışında temininde güçlük çekilme nedeni olmamıştır.

Tablo 23: Çalışan Sayısı, Açık İş ve TGÇM Durumuna Göre En Fazla Talep Edilen Meslekler

MESLEKLER
Makineci (Dikiş)
Mermer İşçisi
Satış Danışmanı / Uzmanı
Güvenlik Görevlisi
Muhasebeci
Reyon Görevlisi
Aşçı
Şoför-Yük Taşıma
Beden İşçisi (Genel)
Elektrikçi (Genel)

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde çalışan sayısına oranla açık iş ve TGÇM sayıları baz alınarak Veri Zarflama Analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz sayesinde açık iş, TGÇM ve çalışan sayısı birlikte analiz edilerek Diyarbakır ilinde işverenler tarafından en fazla talep edilen meslekler ortaya çıkartılmıştır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Diyarbakır ilinde 2018 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2019 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Diyarbakır ilinde işverenlerin yüzde 13,7'ü istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle Türkiye genelinde her 10 işyerinden 2'si istihdamın artacağını öngörürken, Diyarbakır ilinde bu sayı 1,37'ye düşmektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde

yüzde 2,5 olarak öngörülürken Diyarbakır ilinde ise ülke genelinden farklı olup yüzde 3,3 olarak öngörülmüştür.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Değişmeyecek
İmalat	27,4%	1,7%	54,7%	16,2%
Toptan ve perakende ticaret	21,2%	3,9%	53,1%	21,8%
İnşaat	6,7%	3,6%	72,6%	17,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	9,2%	3,3%	49,7%	37,9%
Eğitim	17,3%	1,9%	42,3%	38,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	17,0%	3,8%	69,8%	9,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	20,0%	0,0%	45,7%	34,3%
Ulaştırma ve depolama	8,2%	5,5%	69,9%	16,4%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	14,3%	3,6%	60,7%	21,4%
Madencilik ve taş ocakçılığı	12,5%	4,2%	58,3%	25,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	14,3%	0,0%	71,4%	14,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	6,3%	12,5%	62,5%	18,8%
Bilgi ve iletişim	12,5%	0,0%	50,0%	37,5%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,0%	0,0%	75,0%	25,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,0%	0,0%	80,0%	20,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	0,0%	71,4%	28,6%
Genel Toplam	**13,7%**	**3,3%**	**61,2%**	**21,8%**

Kaynak: İPA 2018

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla İmalat, Toptan ve Parekende ticaret İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri olduğu görülmektedir. En fazla azalış bekleyen sektör ise Diğer hizmet faaliyetleri olarak gerçekleşmiştir. Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 100'ü, gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler.

Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 80'i gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
İmalat	1.115	13,8%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	246	5,8%
Eğitim	164	5,7%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	28	5,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	84	4,4%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	3	4,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	59	3,8%
Toptan ve perakende ticaret	175	2,9%
Bilgi ve iletişim	2	1,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0	0,0%
İnşaat	-182	-1,3%
Madencilik ve taş ocakçılığı	-20	-1,8%
Diğer hizmet faaliyetleri	-8	-2,5%
Ulaştırma ve depolama	-173	-3,1%
Genel Toplam	**1.493**	**2,8%**

Kaynak: İPA 2018

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2018 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 4,5 artacağı beklenmekte olup Diyarbakır'da ise bu oran, yüzde 2,8 olup ülke genelinin altında gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam değişimi bin 115 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yine yüzde 13,8 ile İmalat sektöründe beklenmektedir. Beklenen değişimdeki bu yüksek artış artış İmalat sektörünün Diyarbakır ili için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

İstihdam azalışı beklenen sektör ise Ulaştırma ve depolama, Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Diğer Hizmet Faaliyetleri ve İnşaat sektörleridir. İnşaat sektörü için yüzde 1,3 ile 182 kişilik Ulaştırma ve depolama sektörü yüzde 3,1 net istihdam değişim oranı ile 173 kişilik bir net istihdam azalışı beklenmektedir.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	10	19,6 %
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	626	5,9%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	184	5,2%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	222	4,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	157	3,2%
Hizmet Ve Satış Elemanları	190	3,0%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	242	2,4%
Yöneticiler	8	0,8%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	-146	-1,4%
Genel Toplam	**1.493**	**2,8%**

Kaynak: İPA 2018

Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler grubunda bir net istihdam değişimi beklenmezken Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu hariç diğer tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 626 kişilik artış ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır. En az artış beklenen meslek grubu ise 8 kişilik artış ile Yöneticiler meslek grubundadır. Yüzde olarak baktığımız zaman en fazla değişim Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubundadır. Çalışan sayısında ilk sırada yer alan Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu net istihdam değişim oranında da yüzde 5,9'luk bir oran ile Net İstihdam değişimde sayısal olarak ilk sırada yer almaktadır. Çalışan sayısının da fazla olduğu göz önünde bulundurulursa bu meslek grubunda önemli ölçüde bir artış yaşanması beklenmektedir. Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları yüzde 19,6 ile yüzde olarak önemli bir artış beklense de çalışan sayısının az olmasından dolayı etkisi sınırlı olmaktadır. Nitelik gerektirmeyen meslekler net istihdam değişim oranı yüzde -1,4 ile 146 kişilik bir azalış beklenmektedir.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Düz Dikiş Makineci	Şoför (Yolcu Taşıma)
Makineci (Dikiş)	Karayolu Bakım İşçisi
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Temizlik)
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Satış Danışmanı / Uzmanı	Kamyon Şoförü
Güvenlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Hemşire	Aşçı
İş Güvenliği Ve İş Sağlığı Saha Elemanı	Güvenlik Görevlisi (Silahlı)
Mermer İşçisi	Soğuk Demirci
İnşaat Ustası	Alçı Model Kalıpçı

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Düz Dikiş Makineci, Makineci (Dikiş) ve Beden İşçisi (Genel) olup, Şoför (Yolcu Taşıma), Karayolu Bakım İşçisi ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri ise en fazla istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Beden İşçisi (Genel), Mermer İşçisi ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Diyarbakır ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Soğuk Demirci, mesleği istihdam azalış beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır.

Şekil 23: Engelli İstihdamını Arttırmak İçin Önerilerin Dağılımı

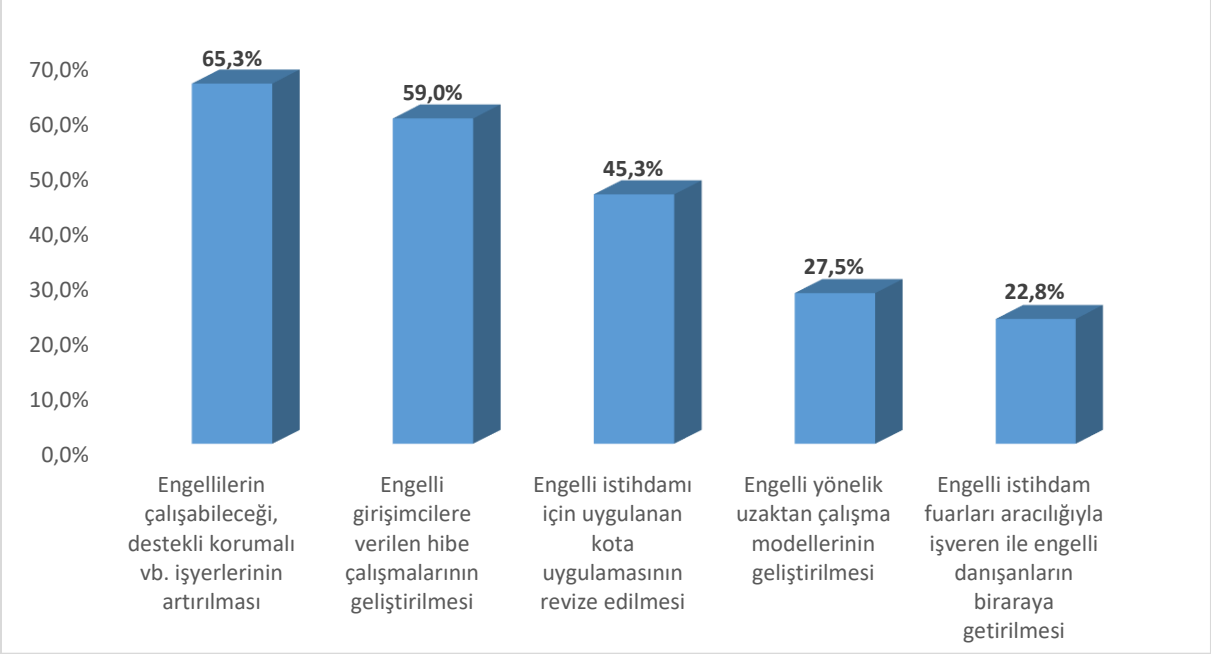

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin engelli istihdamının arttırılması için önerileri incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 65,3'ü engellilerin çalışabileceği, destekli korumalı vb. işyerlerinin artırılmasını yüzde 59'u engelli girişimcilere verilen hibe çalışmalarının geliştirilmesini yüzde 45,3'ü ise engelli istihdamı için uygulanan kota uygulamasının revize edilmesini önermektedir.

Türkiye genelinde ise işverenlerin yüzde 67,9'u engellilerin çalışabileceği, destekli korumalı vb. işyerlerinin artırılmasını, yüzde 56,2'si engelli girişimcilere verilen hibe çalışmalarının geliştirilmesini ve yüzde 42,7'si engelli yönelik uzaktan çalışma modellerinin geliştirilmesini önermektedir.

Şekil 24: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

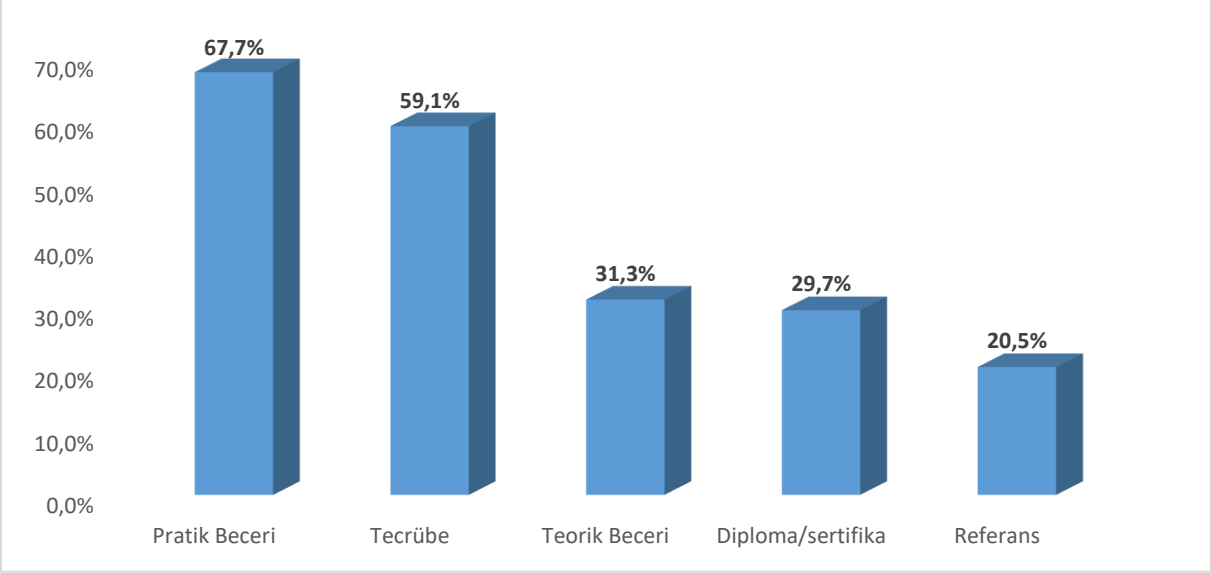

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 67,7'si Pratik Beceri, yüzde 59,1'i Tecrübe ve yüzde 31,3'ü Teorik Beceri aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, Diyarbakır ilinde olduğu gibi yüzde 74,5 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 44,6 ile Tecrübe ve yüzde 32,6 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Pratik Beceri ve Tecrübe kriterleri hem Diyarbakır ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterler olarak ön plana çıkmaktadır.

Şekil 25: Personel Seçiminde Kullanılan Değerlendirme Yöntemlerinin Dağılımı

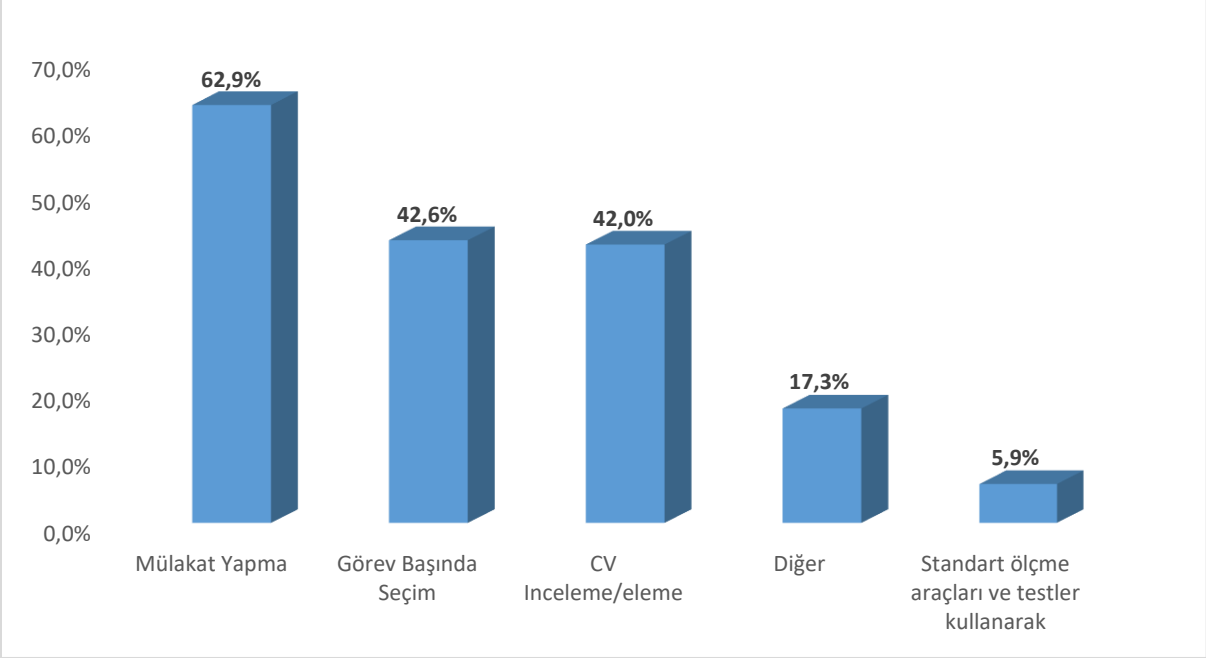

Kaynak: İPA 2018

Diyarbakır ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin personel seçerken hangi değerlendirme yöntemini kullandıkları incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 62,9'u Mülakat Yapma yüzde 42,6'sı Görev Başında Seçim ve yüzde 42'si CV İnceleme/Eleme ile personel seçmektedir.

Türkiye genelinde ise yüzde 71,7 ile Mülakat Yapma, yüzde 57,4 ile CV İnceleme/Eleme ve yüzde 36,8 ile Görev Başında Seçim kriterleri izlemektedir.

SONUÇ

Diyarbakır İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2018 yılında Diyarbakır'da gerçekleşmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İlde 2013 yılında işsizlik oranı yüzde 18,7 olduğunu görmekteyiz. Diyarbakır ilinde İŞKUR'da kayıdı bulunan işsizlerin önemli bir kısmının vasıfsız olduğu görülmektedir. Diyarbakırda mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiyeli eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve temininde güçlük çektiği mesleklerinde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR'un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Piyasa araştırması sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır.

Talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 86,2'si erkeklerden, sadece yüzde 13,8'i kadınlardan oluşmaktadır. Kadın çalışanların ağırlıklı çalıştıkları sektörler İmalat, Eğitim Toptan ve perakende ticaret ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri gibi daha çok belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işyerleridir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Diyarbakır'da belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların işgücü piyasasına girme şansının olduğunu göstermektedir.

Hedef istihdamın artırılması ise, istatistikler kadın istihdamını artırmadan bu hedefe ulaşmanın mümkün olmadığını göstermektedir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların da istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Diyarbakır'da İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

2017 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında bin 32 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 4 bin 452 kişi faydalanmıştır. Kurs sayılarında 2010 yılına göre önemli ölçüde artış meydana gelmiştir. 2010 yılında 21 kurs düzenlenirken 2017 yılında bu sayının bin 32'ye çıkması ve aynı zamanda 2010 yılındaki kursiyer sayısı 392 iken 2017 yılında 4 bin 452 kişi olması İŞKUR kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte aracı rol alması amaçlanmaktadır. Bir yıllık süre içerisindeki rakamlar incelendiğinde bu programlara ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Talep boyutu itibariyle, araştırma sonuçlarına göre Diyarbakır ilinde 20+ özel sektör yerel birim işyerlerinde çalışanlar sayısına göre lokomotif sektörler İnşaat, İmalat, Toptan ve perakende ticaret, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ve Ulaştırma ve depolama sektörleridir. Yapılan araştırma sonucunda en fazla açık iş sayısının İmalat sektöründe olduğu görülmektedir.

Diyarbakır ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 93 işyerinde bin 18 açık iş tespit edilmiştir. Diyarbakır ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir.toplamın 483 kişilik kısmı, İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise İnşaat, Toptan ve perakende ticaret ve Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörleridir.

Diyarbakır ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 7,2'sinde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 23,3 olarak gerçekleşmiştir.

Açık işi olan işyeri oranında, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü yüzde 28,6 ile ön plana çıkmaktadır. Ancak Diyarbakır ilinde hem işyeri sayısı hem de açık iş sayısı dikkate alındığında, açık işi olan işyeri oranında İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır.

Diyarbakır ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 39,9'dur.

Açık işi olan işyerlerinin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri “fark etmez” cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok meslekte yeterli bilgiye sahip olmaları ve meslekte fiziki ve bedensel yeterlilik istemeleri etkendir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ve bu meslekte işe başvuru yapılmaması nedenlerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Makineci (Dikiş), Düz Dikiş Makineci, Plastik Enjeksiyon Kalıpçısı, Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Elektrik Teknisyeni ve Kalite Kontrolcü mesleklerinde aranan becerilerdeki ilk öncelik Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe olarak ön plana çıkmaktadır. Diğer yandan Diyarbakır ilinde Beden İşçisi (Genel), Elektrik Teknikeri ve Mermer İşçisi mesleklerinde aranan becerilerdeki ilk sırayı Fiziki ve Bedensel Yeterlilik almıştır.

Diyarbakır ilinde çalışan sayısına oranla açık iş ve TGÇM sayıları baz alınarak Veri Zarflama Analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz sayesinde açık iş, TGÇM ve çalışan sayısı birlikte analiz edilerek Diyarbakır ilinde işverenler tarafından en fazla talep edilen meslekler ortaya çıkartılmıştır. Bu meslekler Makineci (Dikiş), Mermer İşçisi, Satış Danışmanı / Uzmanı, Güvenlik Görevlisi, Muhasebeci, Reyon Görevlisi, Aşçı, Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (Genel) ve Elektrikçi (Genel) olmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2019 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4’ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Diyarbakır ilinde işverenlerin yüzde 13,7’ü istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle Türkiye genelinde her 10 işyerinden 2’si istihdamın artacağını öngörürken, Diyarbakır ilinde bu sayı 1,37’ye düşmektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde yüzde 2,5 olarak öngörülürken Diyarbakır ilinde ise ülke genelinden farklı olup yüzde 3,3 olarak öngörülmüştür.

Sonuç olarak; gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü arzının niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi etkin bir işgücü piyasasının oluşması için oldukça önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu minvalde işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup rapor bu ihtiyaçların karşılanması için hazırlanmıştır.